

SAN JUAN

De'o Cocapi Pai De'ose'e

¹ Ja yë'ta'a yequë co'amaña pa'ima'në iti coca tsoe paji'i. Iti coca cato Maija'quë ja're paji'i. Iti coca cato Diusupi. ² Du'ru huëo macana Maija'quë ja're coni paji'i, iti cocapi. ³ Ipi Maija'quë ja're coni co'amaña de'huapi. Peoji, i de'hua ma'ñe, si'aye i de'huase'e a'ë. ⁴ Ini paji'i, ti pani huesëye. Ti pani huesëyepi paire miacaiye pa'iji. ⁵ Iye miañepi nea hue'ñare pana miacaji'i. Miacaina, neañepi ne yayo tj'añe papi.

⁶ Pa'iji, Maija'quë jëjo daoquë Juan hue'equë. ⁷ Jaë cato iti miañe ñasiquëpi quëacaiquë paji'i, i cayere care paji cuasani si'a pai asajajë caquë. ⁸ Juan cato miañe peopi. Jaë cato coa miañe ñasiquëpi quëacaiquë paji'i. ⁹ Nuñerepa si'a paire miacaiyepi iye yejana títapi.

¹⁰ Ipi Diusu ja're pa'i iye yeja de'huasiquëta'are iye yeja pa'icohua'ipi ire papi cajë asaye pahuë. ¹¹ I paire pana daji'i. Daisiquëta'are i papi ite de'oye sihuajë yo'oye pahuë. ¹² Jaje jai pai pajéta'are de'hue te'ohua'ise'e sihuajë ite nuñerepa Cristo huasoquë api cuasajë asahuë. Jaje ite cuasasicohua'ini nuñerepa Maija'quë mamajërepa pa'iyepi. ¹³ Pai mamajëje pa'iohua'i peoyë. Diusu mamajë cato, Diusupi necaina, i mamajë de'osicohua'i a'ë. Pai ai de'oyepi ai de'oma'cohua'i a'ë. Panita'a coa yëjë yo'oyepi ai de'ose'eje pa'iohua'i peoyë.

14 Cristopi p̄ai de'oni mai ja're coni paji'i, p̄aire oiquëre papi, cui'ne nuñerepa pa'ipi. Jaje pa'ini i de'oquë pa'iyerepa ñahuë, yëquëpi, Maija'quë Mamaquërepa te'i macapi, ai de'oquërepa pa'ina.

15 Jaje pa'ina, Juan Cristo do'ire ca'aji'i, ñeje:

“Iquë api, yë'ë mësarute quëasiquë. Jaëni yë'ë quëahuë. Yë'ë jeteyo'je daiji, jerepa pa'i. Yë'ë peo'në pa'isiquë ca'aji'i.”

16 De'oye pa'iyе t̄i'ahuë, i do'ipi. **17** Cuañese'e cato Moisésja'a Maija'quëpi isise'e a'ë. Cui'neje p̄aire oiyе, cui'ne nuñerepa yo'oye cato Jesucristoja'a isise'e a'ë. **18** Te'iye Diusure ñasiquë peoji. Coa i mamaquë i ja're coni pa'iquëse'e. Jaëse'e ñapi. Maire quëa iñopi, i pa'iyе aye.

Jesucristo Ayere Juan Cacaise'e (Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19 Jerusalén pa'i judío ëjaohua'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'ire cui'ne levitasre jéjo saoreña, Juanre iquei'ni më'ë cajë seni asaja'cohua'ire. **20** Jaje jéjo saorena, sani sejëna, Juanpi t̄iñarepa quëaëña:

“Yë'ë cato Cristo Maija'quë p̄aire huasoquë peoyë.”

21 Jaje caquëna, seni coreña:

“Jaje pa'ito iquei'ni, më'ë, tsoe hue'ña Maija'quë quëacaiquë pa'isiquë?”

Cajëna, Juanpi caëña:

“Pani.”

Yeque seni coreña:

“Jaje pa'ito ¿Maija'quëre quëacaiquë daija'quë api ca nëosiquë aë, më'ë?”

Jaje catojë sehuouña:

“Pani.”

²² Ja maca careña:

“¿Íquei'ni, jaje pa'ito? ¿Me yéquère jéjo daosi-cohua'ire sani quëaja'cohua'i a'ni? Më'ë ayere quëajë'ë, yéquère.”

23 Cajëna, Juanpi caëña:

“Yé'ë cato yë'ose'e cuëne yejapi cuiquë a'ë:
‘Nui ma'arepa hui'yojë'ë, Éjaë daija'a ma'a.’
Maija'quëre quëacaiquë Isaías caquë pa'ise'eje
caquë a'ë, yë'ë.”

²⁴ Juanre sani casicohua'i cato fariseo paipi jéjo saosicohua'i paëë. ²⁵ Jaohua'ipi seteña, ite:

“Cristo peoni, cui'ne Elíasje peoni, cui'ne Maija'quë jëjo daosi'i casiquëjë peoni, ¿Me yo'oquë cui'ne oco doquë'ní?”

²⁶ Cajëna, Juanpi caëñá:

"Yé'ë cato oco doquë aë. Jaje pa'iquëta'are mësaru ja're coni pa'iji, mësaru ña ti'ama'quëje.
²⁷ Jaë cato yé'ë jeteyo'je daija'quë api, yë'ëre tëto saisiquëpi. Yé'ë cato do'i peoyë, i zapato joye-caiyeque."

28 Iye cato Betábara hue'e hue'ñana yo'ose'e a'ë, Jordán tsiaya ñesë mëi te'tena Juan oco do hue'ñana.

Maija'quë Yëi Ñamapi, Jesús

²⁹ Se ñatasi mu'se Jesupi Juan quë'rona tsiodaina, ñaquë caëña, Juan:

“Ñajë'ë. Iquë api, Maija'quë Yëi ñama iye yeja pa'icohua'i tayo yo'oye nejocaiquë. ³⁰ Yë'ë jaëni cahuë: ‘Yë'ë jeteyo'je daiji, yë'lere tëto saisiquë. Jaë cato yë'ë peo maca pa'isiquë api.’ ³¹ Yë'lëje huesëhuë. Iquei'ni cuasahuë. Jaje pa'iquëta're ocopi dohuë, Israel paipi ñajajë caquë.”

32 Caëña, Juan yequejë:

“Yë'ëpi ñahuë, Maija'quë de'o joyopi ma'tëmopi su'tejë pa'ipi ina cajeni pëaquëna. **33** Yë'ë cato ja yë'ta'a huesëhuë, iquei'ni cuasaqué. Jaje pa'i quéta'are yë'ëre oco dojë'ë caqué cuañesiquépi capi: ‘Më'ëpi oco doquë ñaquëna, de'o joyopi cajeni ina pëasiquépi. Jaë api, paire Maija'quë de'o joyopi doquë.’ **34** Jaje pa'ina, yë'ë iti ñasiquépi quëacaiquë pa'iyë, Maija'quë Mamaquëre papi caqué.”

Jesús I Ye'yacohua'ire Du'ru Macarepa Nese'e

35 Se ñatasi mu'se Juan cui'ne i ye'yacohua'i coni paë'ë, ja'rë pa'isi macare. **36** Pa'ijëna, Jesús da saina, ñaquë Juan capi:

“Ñajë'ë. Jaë api, Maija'quë Yëi ñama.”

37 Jaje Juan caquëna, asani i ye'yacohua'ipi cayaohua'i Jesure tuteña. **38** Jaje tuijëna, Jesupi asani co'ye ñani caëña, jaohua'ire:

“¿Iquere co'eye'ni?”

Caquëna, iohua'ipi careña:

“Ye'yaquë, ¿Më'ë jerona pa'i quë'ni?”

39 Cajëna, Jesupi capi:

“Dani ñajë'ë, yë'ë pa'i hue'ñा.”

Caëna, i pa'i hue'ñana sani ñani i ja're pëani paë'ë, cuatro pa'i maca tj'asicohua'ipi iti mu'se na'i macaja'a.

40 Juan caquëna, asani tuisicohua'i aquë cato, te'i Andrés paji'i, Simón Pedro yo'jei. **41** Ja yë'ta'a yeque yo'oma'në du'ru macarepa cato Andrés, majayë Simónni sani co'epi. Tj'ani capi, ite:

“Tj'ahuë, yëquë, Mesías maire huasoqué.”

42 Jaje quëani Andrés sai saëña, Simónre Jesús quë'rona. Saquëna, ñani Jesupi caëña:

“Më'ë cato Jonás mamaquë Simón'ë. Jaje pa'iquëta'are Cefas hue'equë pa'ijë'ë. Jaje cani Pedro caye a'ë. (Mai coca cani quëna pë caye pa'iji.)”

Jesús Soise'e Felipere Cui'ne Natanaelre

⁴³ Se ñatasi mu'se Jesús Galilea yeja quë'rona sasi'lí caquë yo'oquë, Felipere tì'api. Tì'ani capi:
“Tuijë'ë, yë'ëre.”

⁴⁴ Iquë Felipe cato Betsaida daripë aquë pajilí, Andrés cui'ne Pedro pa'i hueñña aquë. ⁴⁵ Ñani ja maca Felipe Natanaelre co'ese'e caquë sani tì'ani ite capi:

“Ait tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Moisés toyaquë pa'isiquëni ñahuë, yëquë. Jaë cato Jesupi José mamaquë Nazaret daripëpi aquë api.”

⁴⁶ Caquëna, Natanaelpi capi:

“¿Nazaret daripëpi de'o paï eta tì'añe pa'iquë?”

Caquëna, Felipepi capi:

“Dani ñajë'ë, ini.”

⁴⁷ Natanaelpi Jesús quë'rona tsiojaina, Jesús capi:

“Nuñerepa Israelita macapi daiji, iquë cosoye peoquëpi.”

⁴⁸ Jaje caquëna, Natanaelpi sequëña:

“¿Me yë'ëre ñaquë'ni?”

Caquëna, Jesupi capi:

“Ja yë'ta'a Felipe më'ëre soima'në ñahuë, Higuera soquë yë huë'ehuëre më'ë nëca maca.”

⁴⁹ Ja maca Natanaelpi capi:

“Ye'yaquë, më'ë cato Diusu mamaquë a'ë. Judío paï ëjaëre pa'ë, më'ë.”

⁵⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“¿Coa Higuera soquë yë huë'ehuëre pa'i maca ñahuë case'ere nuñerepa Ëjaëpi caji caquë asaquë, më'ë yë'ëre? Ai jerepa pa'yere, më'ë ñaja'quë a'ë, jeteyo'je.”

⁵¹ Yequejé Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa cayë. Ma'tëmo hui'yosicopi pa'iona, Diusu huiñaohua'ipi mëisicohua'ipi cajesicohua'ipi Pai Mamaquëni cajë yo'ojëna, ñaja'cohua'i a'ë.”

2

Caná Daripëna Huejase'e

¹ Toaso mu'seña sa têto sai maca Caná daripëre hueja fiesta paquëña, Galilea yejare. Jarote Jesús pëca ja'cojé pacóna. ² Jesús cui'ne i ye'yacohua'i coni hueja fiestana soi cuañoisicohua'ipi pa'ijë sateña. ³ Cuiya'i o'sa carajaisi maca, Jesús pëca ja'copi cao:

“Cuiya'i o'sa yure peoji.”

⁴ Cacona, Jesupi sehuopi:

“¿Nomio me yo'oco jaje yë'ëre caco'ni? Yë'ë yo'o maca ja yë'ta'a tj'añe paji.”

⁵ Jaje catojé jopi cao, pâire necaicohua'ire:

“I cayejé yo'ojë'ë.”

⁶ Jarote seis quëna yurupëa paji'i, judío pâi si'si cuya tojë yo'o yurupëa. Te'e yurupë cato veinte panita'a veinticinco galones doye paji'i. ⁷ Jesupi pâire necaicohua'ire capi:

“Iye yurupëana ocore do'e tîmëjë'ë.”

Caëna, do'e tîmëreña. ⁸ Do'e tîmërena, Jesupi capi:

“Yure cato a'ri maña doni fiesta yo'oye ñacaiquëna sacaijë'ë.”

Caëna, jaje yo'oreña. ⁹ Sarena, fiesta yo'oye ñacaiquëpi, oco pi cuiya'i cono de'ose'ere neñapi, huesëqué. Iti ñajë oco pi yurupëana dosicohua'ise'e ja'lë cuasahuë. Jaje neñani fiesta yo'oye ñacaiquëpi huejaquëre soini capi:

¹⁰ “Si'a p̄ai du'ru macarepa cato de'o cuiya'i conore pare \ucucoa. Ai \ucusi macarepa jeteyo'je a'ri maña de'o cuiya'i cono \ocuacoa. Jaje pa'iquëta'are më'ë cato ai de'o cuiya'i conore pare de'huahuë.”

¹¹ Jesús Caná daripë Galilea yejana p̄ai yo'o t̄i'a ma'ñere yo'ose'e cato du'ru macarepa yo'o \iñose'e paji'i, i de'oquërepa pa'iyere. Jaje yo'ouna, ite ye'yecohua'i ire papi cuasahuë.

¹² Iye yo'o t̄ejisi jeteyo'je Capernaum daripëna saji'i, pëca ja'co, yo'je tsj, cui'ne i ye'yacohua'i coni saijenä. Sani j̄arona paë'ë, a'ri maña mu'seña.

*Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)*

¹³ Israel p̄ai Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë judío p̄ai yo'o mu'seña t̄i'a t̄ejiquëna, Jesupi Jerusalénna saji'i. ¹⁴ Sani t̄i'api, Maija'quë huë'ere curiquë neñu'u cajé duruhuequëre \isicohua'i, cui'ne yëi ñamare \isicohua'i, cui'ne su'tere \isicohua'i cui'ne curiquë cambiaciona'i ja'rusicohua'ipi ñu'ijëna, ñani. ¹⁵ Jesupi johua'ire si'seja'core neni yureta'a si'a paire co'amaña \isicohua'ire yëi ñamare cui'ne huequëre coni te'epi curiquë cambiajë ñu'icohua'ini eto saoni johua'i curi topëa jea ña'ñe saocai, cui'ne mesa saihuëaje jë'je taño saocaj'i. ¹⁶ Su'tere \isicohua'ini capi:

“¡Eto saojë'ë, iñó pama'pë! ¡Yë'ë Ja'quë huë'ere co'amaña huero huë'e neni yo'oma'pë!”

¹⁷ Ja maca i ye'yacohua'ipi toyase'e cayere cuasa ñajateña, ñeje cayere: “Si'aye yë'ë pa'iye më'ë huë'ere cuasani ñacai yo'oyë.”

¹⁸ Ja maca judío paipí Jesure sej'ë:

“¿Iquepi më'ë iñója'quë a'ni, më'ë cuañequë pa'iye iye yo'oquë?”

¹⁹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nejojë'ë, iye huë'ere. Jaje yo'ojëna, yë'ëpi coa toaso mu'señapi nesi'i, cui'naoni.”

²⁰ Caquëna, judío paipí careña:

“Cuarenta y seis ometëcarepa nesicore ¿me më'ëpi coa toaso mu'señapi huë'e nesi'ni?”

²¹ Jaje Jesús cani i capëre capi, huë'ere pare caye papi. ²² Jaje pa'ina, Jesús ju'isiquëpi huësi maca i ye'yacohua'ipi cuasa ñajateña, i iye case'ere. Cui'ne ja maca toyase'e case'eje nuñerepa care pa'lë cajë asahuë.

Si'aohua'ire Jesús Ñaquë Api

²³ Jesús Jerusalénre pa'i paï yo'o tì'a ma'ñere yo'oquëna, ñani jai paï ite ire papi cajë asahuë, Israel paï Egíptopi etase'ere cuasajë yo'o fiesta pa'i maca yo'oquëna. ²⁴ Jaje pa'liquëta'are Jesús cato paï cuasayere ñani paï nuñerepa cayë cuasaye papi, si'aye paï cuasaye ñaquë sëte. ²⁵ Paipí ite dani jaje yo'oquë api iquë cajë quëa tì'añe peopi, tsoe ise'e asapi, paï joyo cuasajë pa'iyé.

3

Jesús Cui'ne Nicodemo

¹ Paji'i, te'l'i fariseo Nicodemo hue'equë. Jaë cato ëjaërepa paji'i, judío paï aquë. ² Jaje pa'ipi Nicodemo ñami Jesure ñasi'l'i caquë, sani capi, ite:

“Ye'yaquë, asayë, më'ëre Diusupi ye'yaja'quëre jëjo daosiquëpi pa'l'i, paï yo'o tì'a ma'ñere yo'oquë tutu iñóquë cui'né si'aye yo'oquëna. Paise'e pa'ini jaje yo'o tì'añe peoji, Diusupi coni yo'oye pato.”

³ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa më'ëre cayë, pëca ja'coja'a të'ya daise'eje pa'ye tijupë të'ya dani cuañoma'quë pani Maija'quë cuañe te'te ñañe peoji.”

⁴ Caquëna, Nicodemopi seji'i, ite:

“¿Me jaje aipi pëca ja'cona caca coni të'ya dani cuaññoñe pa'iqué'ni? ¿Me jaje yo'oye pa'iqué'ni?”

⁵ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa më'ëre cayë. Cui'naëpi pëca ja'co të'ya daise'eje pa'ye ocopi cui'né joyopi të'ya dani cuañoma'quë cato Maija'quë cuañe te'te cacaye peoji. ⁶ Pëca ja'quëohua'i pa'ipi parena, të'ya daisicohua'i cato jare paï pa'iyë. Joyopi të'ya daisicohua'i cato jare joyo acohua'i pa'iyë. ⁷ Ai cuasama'lë pa'ijë'ë. Yé'ëpi ñeje cato: ‘Si'a paï huajëye ai de'oye pa'iji.’ ⁸ Tutu cato si'a hue'ña daicoa, io pisiyese'e asajëna. Jaje pa'iquéta'are huesëyë, io dai hue'ña cui'né io sai hue'ñaje. Si'a joyopi të'ya daisicohua'i cato, tutuje pa'iohua'i pa'iyë.”

⁹ Jaje caquëna, Nicodemopi seji'i:

“¿Me jaje yo'oye pa'iqué'ni?”

¹⁰ Seina, Jesupi sehuopi:

“Më'ë judío paire ye'yaquëre mata'a huesëqué'ni, iye? ¹¹ Nuñerepa më'ëre cayë, yëquë asayere, cui'né iti ñase'ere quëayë. Jaje

pa'iquëta'are mësarupi nuñerepa cayë cajë asaye pañë. ¹² Iye yeja ayere quëaquëna, asama'pë pani ai jerepa asaye peoji, yë'ëpi ma'tëmo ayere quëato.

¹³ Pai mañaje ma'tëmo mëni ñama'cohua'i a'ë. Coa ití hue'ñapi Pai Mamaquë daisiquëse'e asaji, ma'tëmo aquëse'e. ¹⁴ Moisés añaare cuëne yejana neni soquë tarapëna tëoni huëo nëcoquë pa'ise'eje cui'ne Pai Mamaquëje huëo nëco cuañoja'quë api. ¹⁵ Si'ahua'i ite secohua'ipi ne huesëma'pë ti pani huesëyere pajajë caquë.

Maija'quë Paire Oise'e

¹⁶ Si'a paire oi do'ire Maija'quëpi i mamaquë te'i macani isipi, si'a pai ite, nuñerepa ire papi, cajë cuasacohua'ipi ne huesëma'pë, ti pani huesëjajë caquë. ¹⁷ Diusu mamaquëre jëjo daoma'ë pajil'i, paire nejoja'quëni. Jëjo daopi, huasoja'quëni.

¹⁸ Diusu mamaquëre nuñerepa i api caquë cuasaquëpi nejosiquë peoji. Jaje pa'iquëta'are ire papi caquë cuasama'quëpi nejosiquë pa'iji, Diusu mamaquëre asama' do'ire. ¹⁹ Ire papi cajë cuasama'cohua'i cato nejosicohua'i a'ë, miañepi iye yejana daisiquëta'a nea hue'ñare miañe jerepa yëhuë, iohua'i yo'oyepi co'a do'ire. ²⁰ Si'a pai co'ayere yo'ocohua'ipi miañere coecohua'i a'ë, iohua'i yo'oyepi tñarepa ña cuañoma'quëni cajë. ²¹ Jaje pa'iquëta'are de'oyerepa yo'oje pa'icohua'ipi tsio daiyë, miañena. Iohua'i yo'oye cato Diusupi yëni cocaina, yo'oye a'ë cajë jñoñu'u cajë."

Jesús Ayere Juan Ca Cose'e

²² Ja jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'i ja're coni Judea yejana sajil'i. Jarote tsoe maca iohua'i

ja're pa'i oco doquë yo'opi. ²³ Juanje ja mu'seña cato Enón quë'røre oco doquë paji'i, Salim ja'ye macare, jarote ocojë ai pa'i do'ire. Si'a pa'i quë'ro daisicohua'i oco do cuaññosicohua'i paë'ë. ²⁴ Iye cato ja yë'ta'a Juanre tseani coma'në yo'ose'e a'ë.

²⁵ Ja maca Juan ye'yacohua'i acohua'ipi judío pa'i ja're sañope yo'oje careña, si'si tsoa toñe ayere cajë. ²⁶ Jaohua'ipi Juanre sani careña:

“Ye'yaquë, asajë'ë, më'ë ja're coni Jordán tsiaya oco doquë pa'isiquëpi, më'ë yëquëre quëasiquëpi. Yure cato ocore doquëna, jai pa'i se'ena saiyé.”

²⁷ Cajëna, Juanpi capi, jaohua'ire:

“Maija'quëpi isima'quë pa'ito yecohua'ije jaje yo'o tutu paye peoji. ²⁸ Tiñarepa yë'ë quëahuë, mësarute. Cristo peoyë caquë, cui'ne quëahuë yë'ë cato ite ne de'huacaiquë du'ru jëjo daosiquë a'ë. ²⁹ Se ñajë'ë, cui'ne hueja fiesta je'quë huejaja'core paquë api, iti huejaquërep. Huejaquë cajei cato cocare asaquë, sihuaquë ñu'iquë api. Jaje yë'ëje yure asaquë sihuayë, i ayere cajëna. ³⁰ Jaë cato jero sa'ana jerepa pa'i pa'ija'quë api, yë'ë cato coa jero sa'na do'i peoquë de'oja'quë aë.”

Ma'tëmo Aquëpi Daiye

³¹ Èmëje'pi daiquë cato si'a paire tëto saisiquë api. Iye yeja aquë cato jare iye yeja aquë api. Jaje pa'ina, yeja cocare caji. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo daiquë api, si'a pa'i jerepa pa'i. ³² Jaje pa'ina, ñase'ere cui'ne asase'ere quëaji. Quëaquéta'are paipi nuñerepa caji cajë asaye pañë, i cayere. ³³ Nuñerepa caji caquë cuasasiquë pani, Maija'quë nuñerepa caquë api cacaiji. ³⁴ Jaje pa'ina, Maija'quë jëjo daosiquë cato Maija'quë cocare

caji, Maija'quë ñeseye peoyerepa i de'o joyore isiquëna. ³⁵ Pëca ja'quë oiji, i mamaquëre. Jaje pa'ina, si'aye i jëñase'ena jeopi, yo'ojaquë caquë. ³⁶ Pai Mamaquëre ire papi caquë cuasaquëpi ti pani huesëja'quë api. Jaje pa'iquëta'are asama'lë coequë cato ja pa'iyе peoji. Peoquëpi coa ai jerepa Maija'quë pëi saiñena sai cuañeja'quë api, co'ayerepa.

4

Samaria Pajoire Jesús Case'e

¹ Jesupi Juan seña maca ite tuicohua'ire paquëpi cui'ne jai paire oco doquë yo'oji asareña, fariseo pai. ² Nuñerepa Jesupi oco doye papi. Coa i ye'yacohua'ipi oco dohuë. ³ Jaje Jesús asani Judea yejapi etapi, Galileana sasi'i caquë.

⁴ Co'i maca Samaria yejaja'a tēto saiye paji'i. ⁵ Pa'ina, daiquëpi Samaria yeja daripë Sicar titapi, Jacobo mamaquë Josére yeja isiquë pa'isico quë'rона. ⁶ Jarote Jacobo oco coje paji'i. Ma'aja'a dai jë'josiquë sëte Jesús oco coje yë'quë macana ja'ruri. Mu'se joporepa paji'i, ja maca cato. ⁷⁻⁸ Ye'yacohua'ipi paí daripëna aïñe hueroñu'u cajë saë'ë. Satena, ja maca te'i ñu'ina, Samaria nomiopi oco easi'i caco daco'ë. Dacona, Jesupi capi:

“Ocore isijë'ë, yë'ëre.”

⁹ Jaje caquëna, Samaria nomiopi sehuoo:
“¿Më'ë judío paita'a, me yo'oquë yë'ë Samaria nomioni oco hueroquë'ni?”

(Judío paí cato Samaria paire tsioma'cohua'i a'ë.) ¹⁰ Ja maca Jesús sehuopi:

“Diusu më'ëre isiye asaco pani, cui'ne më'ëre oco sequëreje jaë api asaco pani, më'ëpi yë'ëre setira'huë. Seona, yë'ëpi pa'i ocore pare isira'huë, më'ëre.”

¹¹ Caquëna, iopi cao:

“Ëjaë, ¿jepi më'ë oco eani isisi'ni, yë'ëre? Iti eayeje peoqué, cui'ne oco coje cato huajcoa. ¿Jero ayere pa'i ocoje yë'ëre isisi'ni? ¹² Iye oco coje cato yéquë ai Jacob necaisicoa. Jaje icona ije cui'ne i mamajëje cui'ne nëicohua'ije ucujë pa'ahuë'ë. ¿Më'ëpi cuasani i jerepa pa'i a'ë cuasaquë?”

¹³ Cacona, Jesupi sehuopi:

“Si'ahua'l iye oco ucucohua'i cato si'anë oco eaquëna, pa'iyë. ¹⁴ Jaje pa'i quéta'are yë'ë isi oco ucusiquë cato cui'naëpi oco huëoye peosipi. Yë'ë oco cato sa'nahuëre papi oco coje tsq'ineje pa'ye etaquëna pasipi, ti pani huesëye isiyepi.”

¹⁵ Ja maca iopi:

“Ëjaë, jaje pa'ito ja' ocore isijë'ë, yë'ëre, cui'naopi oco ëaye peoye, cui'ne iye oco coje ea daiye paja'core.”

¹⁶ Cacona, Jesupi capi:

“Më'ë ejëre soijani ja' maca daijë'ë, iñona.”

¹⁷ Caquëna, iopi cao:

“Ëjëre peocoa'ë.”

Cacona, Jesupi sehuopi:

“Ëjëre peocoa'ë cani peore pacó cayë, më'ë.

¹⁸ Ja'në cato më'ë cinco ëmëohua'ire pahuë. Yure më'ë paqué cato më'ë ejë peoji. Peocoa'ë cani më'ë care pahuë.”

¹⁹ Jare asani iopi caco:

“Ëjaë, më'ë cato Maija'quëre quëacaiquë a'ë asayë, më'ëre. ²⁰ Yëquë aiohua'i Samaritano paï iye cutihuëna Maija'quëre sejë pa'ahuë'ë. Jaje pa'i^uquëta'are mësaru judío paipí Jerusalénnna Maija'quëre señe pa'iji, cacohua'i a'ë.”

²¹ Cacona, Jesupi sehuopi:

“Care paji cuasajë'ë, nomio. Maija'quëre coa si'a hue'ña pa'ijë señe tí'api. Ja maca cato ai cutihuëna panita'a Jerusalénnna sani señe peosipi. ²² Mësaru Samaria paï cato huesejë coa señë. Yëquë judío paï cato asajë señë. Huaso coca cato judío paï tsëcapë aye a'ë. ²³ Tsoe jiti macarepa tí'api. Yure a'ë, Maija'quëre secohua'irepa joyore papi nuñerepa cuasajë yo'o maca. Jaje yo'oyere ai yëji, ja'quë. ²⁴ Diusu cato joyo api. Jaje pa'ina, ite secohua'ije joyo ayere papi yo'oye pa'iji, nuñerepa yo'oyepi.”

²⁵ Caquëna, Nomiopi cao:

“Yë'ë cato asayë, Mesías, maire huasoquë Cristopi dani jaëpi si'aye quëaja'quë api.”

²⁶ Cacona, Jesupi capi:

“Yë'ë a'ë, ipi më'ë ja're coca caji.”

²⁷ Jesús jaje cocare caquëna, i ye'yacohua'ipi titareña. Nomio ja're Jesús coca caquëna, quëquë ñareña. Jaje ñajëta'a seni asañu'u iquere yë caë'ni, panita'a ique cocare nomio ja're caë'ni cajë señe pahuë. ²⁸ Ja maca io yurupë jiti macana ñoni paï daripëna sani cao:

²⁹ “Dani ñajë'ë, yë'ë yo'ose'ere si'aye casiquëni. ¿I Cristo pa'ima'quë?”

³⁰ Ja maca asani, paipí Jesús quë'rона saë'ë. ³¹ Ja yë'ta'a paï daima'pëna i ye'yacohua'ipi Jesure cahuë:

“Ye'yaquë, ao aijë'ë.”

32 Cajëna, ipi capi:

“Mësarù ña ma'ñere yë'ë cato payë, yë'ë ai ja'ñe.”

33 Jaje caëna, ja maca i ye'yacohua'ipi sä'ñe iohua'ija'a sëteña:

“¿Paipi dacatena, ani cama'quë?”

34 Cajëna, Jesupi capi:

“Yë'ë ao cato yë'ëre jëjo daosiquë yëyeje yo'oye a'lë. Cui'ne i co'amaña ne saocaiye a'lë. 35 Mësarupi cacohua'i a'lë: ‘Ja yë'ta'a cuatro ñañëohua'i carapi, tëaye.’ Jaje cacohua'ita'are yë'ëpi cayë: Ñani cuasajë'ë, tase'ere tsoe querepi, tëa ja'ñe. 36 Tëaquëjë sai cuañoñe pa'iji, iti cä tëase'e cato ti pani huesëye a'lë, iti taquë cui'ne iti tëaquë si'a yë'quë maca sihuaye pa'iji caquë. 37 Nuñerepa caji. Pai case'e je'quë ñeje: ‘Iti taquë cato yequë api cui'ne iti tëaquë cato yequë api.’ 38 Yë'ëpi mësarute jëjo saohuë, tëajë'ë caquë, mësaru ai yo'oje ta ma'ñere. Jaje pa'ito yecohua'ipi nerena, mësaru cato coa tëacohua'i a'lë.”

39 Jai pai Samaria acohua'i Jesure ire papi cajë cuasahuë, nomio case'ere cuasajë. Jao cato cao, “Yë'ë yo'ose'ere si'aye capi.” 40 Jare Samaria pai asani Jesure sei'lë, pëajë'ë cajë. Cajëna, asani caya mu'seña pëapi. 41 Ai jerepa ire papi cuasajë asahuë, ipi i ayere quëaquëna. 42 Ja maca Nomiore cahuë. Yureta'a ire papi cuasayë, yëquë. Më'lë case'e asasicohua'ipi, cui'ne yure yëquëjë asa coni i caquëna, ja do'ire asayë. Nuñerepa Cristo api, iye yeja huasoquë cajë.

Pai Ëjaë Jo'yaë Mamaquëre Jesús Jujuse'e

43 Caya mu'seña Samaria pëasiquëpi Galilea yejana saji'i. **44** Jare ipi Jesús ca'aji'i, Maija'quère quëacaiquère i quë'ro acohua'i cato coecohua'i a'ë. **45** Galilea tñ'asi maca de'oye ñte pëpahuë. Jaohua'i cato, Jesús Jerusalénre pa'i de'oye yo'oquëna, ñasicohua'ipi pëpahuë. Egíptopi Israel paï etajë pa'ise'ere cuasajë yo'ojoë te'e sani ñasicohua'ipi.

46 Ja maca Jesús Caná daripëna col'ipi, Galilea yejana, i ocore cuiya'i o'sa cono ne sitona. Jarote paji'i, paï ñjaërepa yo'oye ayere cocaiquëpi. Jaëpi mamaquère Capernaum yejare ju'iquère paquëpi. **47** Jaje paquëpi paï ñjaëre pare cocaiquëpi Jesús, Judea yejapi Galileana daji'i asani, sani Jesure ñapi. Ñaquë seji'i, yë'ë huë'ena sani yë'ë mamaquë juni huesë tñjiquère jujucaijë'ë, caquë. **48** Ja maca Jesupi capi:

“Mësaru nuñere pa'ë cuasajë asaye pañë, paï yo'o ti'a ma'ñere yo'o iññoñe pato.”

49 Jaje caquëta'are paï ñjaëre pare cocaiquëpi capi:

“Ñjaë, esa daijë'ë, yë'ë mamaquë ja ju'ima'në.”

50 Caquëna, Jesupi ja maca capi:

“Co'ijë'ë, më'ë huë'ena. Më'ë mamaquë huajëquëpi pa'iji.”

Caquëna, care paji cuasaquë asani saji'i, i huë'ena. **51** I huë'ena je'nërepa tñ'aquëna, ñani i jo'yapi ñte ñañiu' u cajë etani ñte cahuë:

“Më'ë mamaquë huajëquë pa'iji.”

52 Jaje cajëna, ipi seji'i:

“¿I que hora pa'i maca huajëquërepa paquë'ni?”

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Ñamina'a mëñerepa sa të'yo maca, una pa'i maca ja' maca suña dahuë tëto saji'i.”

⁵³ Jaje cajëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi asani cuasa ñajaquëña, jare ja' hora pa'i maca Jesús, “më'ë mamaquë huajëquëpi pa'iji” case'ere. Jaje ñani i cui'ne si'a huë'e pa'icohua'i Jesure nuñerepa i api cajë asareña.

⁵⁴ Iye yo'ose'e cato cayaye aco paco'ë, pa'i yo'o ti'a ma'ñere Jesús yo'ose'e, Judeapi, Galilea co'isi maca.

5

Betsaida Aquëre Jesús Jujuse'e Cu'ima'quëni

¹ Ja yo'osi jeteyo'je judío paipi fiestare yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesuje co'i copi, Jerusalénna. ² Ja daripëre yëi ñama hue'yosi eta sa'ro pajil'i. Pa'ina, ja'o yë'quë macare ocore tëhuosi dea pëpi Betesda mami hue'eco paco'ë. Hebreo pa'i coca cato jaopi cinco huajëjë ñu'lí pepëa quë'io paco'ë. ³ Jarote jai pa'i ju'icohua'i pëasicohua'ipi uë'ë, peo yejare. Si'a ju'i dahuë ju'icohua'i paë'ë: ñama'cohua'i, do'pëcohua'i, cui'ne quë'quësicohua'i. Jaohua'ipi utejë paë'ë, oco da'capi, tu'ejaco cajë. ⁴ Jarona te'e mañase'e huïñaëpi cajeni ocore tu'equëna, ñani du'ru du'isiquëpi ja' jeteyo'je co'yaye pa'iji, coa si'a ju'i dahuë hue'equëje. ⁵ Jarote pajil'i, treinta y ocho ometëca ju'iquë. ⁶ Jaje pa'ipi, uina, ñani Jesús ite tsoe jaje ai yo'oquë pa'iyere asaquë seji'i, ite:

“¿Co'yaye yëquë, më'ë?”

⁷ Caquëna, ju'iquëpi sehuopi:

“Ëjaë, yë'ëre oco da'cana jëjo dëoni ma oaquëpi peoji. Jaje pa'ina, oco tu'e maca tsoe yequëpi du'iji, ja'a yë'ë dusi'i caquë yo'oquëna.”

8 Caquëna, Jesús capi:

“Huëni më'ë cäico macare ini sai huëojë'ë.”

9 Jaje ca maca tsoe co'yasiquë paji'i. Pa'i j i caicore ini sai huëopi. Jaje pa'iquëta'are ja mu'seña cato huajë mu'se paji'i. **10** Jaje pa'i do'ire judío paipi cahuë, j iti juju cuañosiquëre:

“Iye mu'se cato huajë mu'se a'ë. Më'ë cäicore hue'eye peoji.”

11 Cajëna, ipi sehuopi:

“Yë'ëre jujusiquë cato ‘më'ë ui cäicore ini saijë'ë, capi.’”

12 Caquëna, ja maca seteñña:

“¿Jequëpi më'ëre ‘më'ë ui cäicore ini saijë'ë’ caë'ni?”

13 Cajëna, huesëña j iti jujusiquëre Jesús cato jai pa*i* jopoja'a sani huesëña, ña cuañoñe peoye.

14 Jaje yo'osiquëpi jeteyo'je Maija'quë huë'ena t i'an*i* j ite caëñña:

“Ina, yure më'ë huajëquë pa'iye sëte, cui'naëpi tayo co'ayere yo'oma'ë. Yo'oquëna, jerepa më'ëre co'aye ne coco.”

15 Jaje caëna, ja maca sani judío paire quëapi, Jesús paji'i, yë'ëre jujusiquë caquë. **16** Ja do'ire judío pa*i* Jesure huani jéoñu'u cajë cui'ne josa yo'ohuë, huajë mu'sere yo'osi do'ire. **17** Jaje pa'iquëta'are Jesupi capi:

“Yë'ë Ja'quë si'anë co'amaña nequë api, cui'ne yë'ëje co'amaña yo'oyë.”

18 Jaje casi do'ire jerepa judío pa*i* huani jéoñu'u cajë yo'ohuë. Huajë mu'sere sehuoma'ë yo'osi do'ise'e pa'iye papi. Jerepa ipi Diusuje pa'i a'lë caquë cui'ne Diusu api, yë'ë ja'quë ca do'ire yo'ohuë.

Maija'quë Mamaquëpi Si'a Tuturepa Paye

¹⁹ Ja maca Jesús capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa mësarute cayë. Diusu mamaquë cato ise'e cuasayepi yo'oye peoji. Pëca ja'quë yo'oquëna, ñase're yo'oquë api. Si'aye pëca ja'quë yo'oyere mamaquëje yo'oquë api. ²⁰ Jaje pa'ina, mamaquëre oiji. Pëca ja'quëpi ja do'ire i yo'oye iñoji. Cui'ne iye yo'ose'e jerepa pa'yere iñaja'quë api. Jaje yo'oquëna, mësaru merepa yo'oquëni cuasaja'cohua'i a'ë, ña quëquëjë. ²¹ Pëca ja'quë ju'isicohua'ire cui'naohua'ini huajëcohua'ire huëoni pa'iyé isiyeje pa'yé, cui'ne i mamaquëje isiji, pa'iyé, i isiye yëquëna. ²² Ja'quë cato pai yo'oyere ña de'huama'aji'i. Paquë mamaquëna isipi, pai yo'ojëna, ñaquë ne de'huaja'a tutu. ²³ Ja do'ire mamaquëre de'oquëre papi caja'cohua'i a'ë, pëca ja'quëre cayepi. Pëca ja'quë jëjo daosiquëni de'oquëre papi caye pani pëca ja'quëreje de'oquëre papi caye peoji.

²⁴ Nuñerepa cayë, mësarute. Yë'ë caye de'hue asacani, cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëre ire papi caquë cuasasiquëpi ti pani huesëye paji. Nejoñe peoji, ite. Juni huesëyepi ti pa'iyena tëto saisiquë api. ²⁵ Nuñerepa, cayë, mësarute. Titaji, hora. Yure iti maca'ë, ju'isicohua'ipi Diusu mamaquë yë'ore asaja'a maca. I caye asani sehuocaico-hua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë. ²⁶ Ja'quë cato pa'iyé paji. Jaje paquëpi mamaquëre pa'iyé isipi. ²⁷ Jaje cui'ne pai yo'oye ne de'huaja'a tutuje isipi, Pai Mamaquëre. ²⁸ Iyere asani ai cuasama'pë pa'ijë'ë. Quëare payë. Ju'isicohua'i täsicohua'ipi si'aohua'i i yë'o asaja'a maca ti'aja'coa. ²⁹ Asani täsi

daripëapi etaja'cohua'i a'ë, si'aohua'i. De'oyerepa yo'osicohua'ipi ti pa'iyena huëija'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are co'ayere yo'ojeti pa'isicohua'i cato coa nejoja'cohua'ipi huëija'cohua'i a'ë.

Jesús Cuñañequërepa Pa'iye Quëaye

³⁰ Ja'quëre ja seni asama'ë yë'ëse'e cuasayepi nejoñe peoyë. Yë'ë cato yë'ëre cuñañese'eje caquë a'ë, tayo yo'ocohua'ire. Yë'ë yo'oye cato nuñerepa yo'oye a'ë. Yë'ë yëyeje yo'oye coeyë. Jaje pa'ina, yë'ëpi co'ye yë'ëja'a de'oye yo'oyë caquë pa'ito yë'ë caye care paji cacaiquë peora'pi. ³¹ Jaje pa'iquëta'are pa'iji, yë'ë yo'oye ñaquëpi yë'ëre de'oye cacaiquë. Jaje pa'ina, yë'ëre i cacaiye cato nuñerepa do'i pa'iji.

³³ Mësarupi Juanre seni asaja'cohua'ire jëjo saoreña. Sejëna, Juanpi nuñerepa seuropi, jaje pa'ire paquëna. ³⁴ Iye cato cayë mësarupi huaso cuñañosicohua'i pa'ijajë caquë yë'ë cato paipi de'oye cacaiyere co'emalë pa'iyë. ³⁵ Juan cato toa tsëo pë miañeje miacaiquë paji'i. Jaje pa'ina, mësarupi i miañere sihuacaicohua'i paë'ë, coa nëhui tëcahuë. ³⁶ Juan yë'ëre cacaise'e jerepa de'oye yë'ëja'a co'ye quëaye payë. Yë'ë yo'oye cato ja'quë yë'ëre yo'ojeti caquë cuñañe nëose'e a'ë. Jaje pa'ina, japi quëaji, yë'ë nuñerepa ja'quë jëjo daosiquë pa'iyë.

³⁷ Ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë cato, quëaji, yë'ë nuñerepa de'oye yo'quë pa'iyere, mësaru i yë'o asama'cohua'i pa'itoje cui'ne ite ñama'cohua'i pa'itoje. ³⁸ I coca itire pa'ë cajë cuasama' do'ire i coca mësarute cacaye paji, pëca ja'quë jëjo daosiquëre coe do'ire. ³⁹ Mësaru cato Maija'quë

coca tayoye peoye ye'yeyë, ti pani huesëyere itire ñajë tí'añu'u cajë. Jaje pa'iquëta'a ja toyase'e cato yé'ë ayere caji. ⁴⁰ Jaje yéjëta'a yé'ëna daiye coeyë, ja pa'iyé paja'cohua'ita'a.

⁴¹ Yé'ë cato co'ema'ë pa'iyë, paipi de'oquëre papi cajë yo'oyere. ⁴² Asayë, mësaru nuñerepa Maija'quëre oima'cohua'i pa'iyé. ⁴³ Yé'ë cato ja'quë pa'i huë'ñapi daisiquë a'ë. Jaje pa'iquëta'are mësarupi asaye coeyë. Coa paise'e huëoni co'ye ire pa'ë caquëni cuasacohua'i a'ë, mësaru de'oji cajë. ⁴⁴ ¿Me mësaru asaja'cohua'i a'ni, païja'a sa'ñe de'oquëre papi cajë yo'ocohua'ipi? ¿Me yo'ojoë Diusupi mësarute de'oquëre papi cayere co'e ma'ñe'ni? ⁴⁵ Cuasama'pë pa'ijë'ë. Yé'ëpi yé'ë ja'quë ña hue'ñana mësarute do'i quë'iohua'i a'ë, caja'quë api cajë. Mësarute sañope caquë cato Moisëspi mësaru necaiquë api cajë utejë pa'iquë. ⁴⁶ Jaje pa'ina, mësarupi Moisés case'e care paji cajë asacaicohua'i pani yé'ëreje asacatira'huë, Moisés cato yé'ë ayere toya do'ire. ⁴⁷ Jaje pa'ina, mësaru Moisés toyase'ere asacaima'cohua'i pani, ¿Me yé'ë caye asacaiye'ni, care paji cajë?"

6

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aoñë (Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Ja jeteyo'je Jesús Galilea jairana je te'tena saj'i. Jare iti jairapi Tiberias yequë mami hue'eco paji'i.
² Jaje saina, jai paï tuë'ë, paï yo'o tí'a ma'ñere yo'oquë, ju'icohua'ire jujuquëna, ñasicohua'ipi. ³ Ja maca Jesús i ye'yecohua'i ja're ai cütihuëna mëni ja'ruri. ⁴ Egíptopi Israel paï etajë pa'ise'ere cuasajë

judío p̄ai yo'o maca t̄i'añē ja'i maca paji'i. ⁵ Pa'ina, ja maca Jesús jai p̄ai īte tuijēna, ñani Felipere capi:

“¿Jerona q̄o hueroja'cohua'i a'nī, jai p̄ai aī ja'ñē?”

⁶ Ja cato capi, Felipere neñasi'i caquë, Jesús cato tsoe i ne ja'ñē pa'ina. ⁷ Jaje caquëna, Felipepi sehuopi:

“Docientos romano quëriqui t̄ē'ñapi pan hueroto t̄i'añē paji, te'e panpē te'ireje.”

⁸ Ja maca Andréspi Jesús ye'yaquëpi Simón Pedro yo'jeipi capi:

⁹ “Iñiore te'e tsihua'ë cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire paquë pa'iji. ¿Ja maña pato me jai p̄aire t̄i'aquë'ni?”

¹⁰ Ja maca Jesupi capi:

“Si'a p̄aire cajé'ë, ja'rujajë.”

Ai taya paquëna, taya ēmëje'ena jai p̄ai ja'rureña. Ēmëohua'ise'e cinco mil p̄ai paë'ë.

¹¹ Ja maca Jesús cinco pan īni Diusure de'oji caquë pëpani ja jeteyo'je i ye'yacohua'ina īsipi. Isina, i ye'yacohua'ipi p̄aire se aohuë. Jare cui'ne tsiaya hua'ireje yo'opi. Si'aye īohua'i yéye necaji'i.

¹² Tsoe aṇi huajësicohua'i pa'ijëna, Jesupi capi, i ye'yacohua'ire:

“Aṇi jujase'e tsil'sojé'ë, coa nejoñē peoja'quë.”

¹³ Caëna, tsil'sohuë, aṇi jujase'e. Tsil'sojé doce do'rohuëa t̄imëhuë, cinco pan pa'ise'epi jaiye nese'ere. ¹⁴ Ja maca Jesús yo'ose'ere ñani, paipi cahuë:

“Iquë nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api, iye yejana daija'quë api ca nëosiquë.”

15 Jaje pa'iquëta'are Jesùs asapi, johua'i yëyepi coetoje ñajaëre pare neñu'u cuasaye. Jaje pa'ina, jaohua'ire jeóni ai cütihuëna saj'i, te'i.

*Jesús Ëmëjeja'a Cu'ise'e
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)*

16 Ñami de'osi maca Jesùs ye'yacohua'ipi jairana cajehuë. **17** Cajeni yohuëna aya mëni Caper-naum yejana je'e huëohuë. Ja maca cato tsoe ai neapi, cui'ne Jesuje ja co'ima'ë paj'i. **18** Ja maca ai tutuquë cui'ne ai to'a huëopi. **19** Cinco kilómetros pañita'a seis kilómetros pa'i macare pa'ijë ñahuë, Jesupi yohuë quërona daina, oco da'ca ëmëje'eja'a. Jaje ñani ai ca'rahuë. **20** Jaje ca'rajëna, ipi capi, jaohua'ire:

“¡Yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë!”

21 Ja maca sihuajë yohuëna dajë'ë cajë yo'oye ñohuë. Cui'ne ja maca aya mëquëna, i ja're coni esarepa johua'i cajë saisi yejana tí'ahuë.

Paipi Jesure Co'eye

22 Se ñatasi mu'se jaira je te'tena pëasicohua'ipi cuasa tí'ahuë. Te'e yohuë pa'isicoja'a i ye'yacohua'ipi saë'ë. Saijëna, Jesuse'e johua'i ja're saiye papi cajë. **23** Jaje cuasajë pa'ijëna, Tiberias daripëpi jaiye yohuëa daj'i, johua'ire pan Ëjaëpi neni ño site quëno macana. **24** Jaje Jesùs cui'ne i ye'yacohua'i peojëna, ñani yohuëana aya mëni Capernaum yejana saë'ë, Jesure co'eñu'u cajë.

Jesu Api Pa'iyere Isi Pan

25 Jaira je te'tena tí'ani Jesure sëteña:

“¿Ye'yaquë je yëhua títaë'ni, íñó?”

26 Cajëna, Jesupi capi:

“Nuñerepa mësarute cayë. Mësarù cato yë'ëre co'eyë, coa panre tìmëñerepa qani ñani. Co'ema'pë pa'iyë, pa'i yo'o tì'a ma'ñere ñasi do'ire asa tì'añe. ²⁷ Coa carajai aore cajë ai yo'oma'pë pa'ijë'ë. Ai jerepa ti pani huesë aore pare cajë yo'ojë'ë, quëcoyere pare. Iyere Maija'quë mamaquë cato isija'quë api, mësarute. Ja'quë Diusupi yë'ëna ja tuture isipi.”

²⁸ Jaje caquëna, johua'ipi sei'ë:

“¿Me yo'ojä'cohua'lí a'ni, yëquë Diusu yëyere necañu'u caní?”

²⁹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Diusu yëye cato i jëjo daosiquëni care paji cajë cuasacaiye a'ë.”

³⁰ Jaje caquëna, johua'ipi sei'ë:

“¿Iquere më'ë yo'o iñoya'quë a'ni, pa'i yo'o tì'a ma'ñe yëquëre më'ëre care paji cuasajë asaja'cohua'ire? ³¹ Tsoe acöhualí a'ahuë'ë, manare cuëne yeja pa'i maca. Jare toyase'e cato: ‘Diusupi ma'tëmo panre aqopi,’ cají.”

³² Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Moiséspí ma'tëmo panre aqoñe papi, yë'ë ja'quë api, nuñerepa ma'tëmo panrepa aqoquë. ³³ Diusu isi panrepa cato, ma'tëmopí paire tì pani huesëye isiquë daisiquë api.”

³⁴ Ja maca johua'ipi cahuë:

“Ja panse'e yëquëre isijë'ë, Éjaë.”

³⁵ Cajëna, Jesupi capí:

“Yë'ë a'ë, pan pa'líye isiquë. Yë'ëna daisiquë cato aí éaye peosipi. Cui'ne yë'ëre ire papi caquë cuasasiquë cato oco éaye peosipi. ³⁶ Yë'ë mësarute

case'eje pa'ye yë'ëre mësarupi ñajëta'a ire papi cajë cuasaye pañë. ³⁷ Ja'quë yë'ëna, isicohua'i cato si'aohua'i yë'ëna daiyë. Yë'ëna daisicohua'ire cato eto saoye paja'quë a'ë. ³⁸ Yë'ë cato ma'tëmopi yë'ë yëyeje yo'osi'i caquë daiye pahuë. Yë'ëre jëjo daosiquë yëyere yo'osi'i caquë daisiquë a'ë. ³⁹ Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë cato i yë'ëre isicohua'ini te'ire ne huesocaiye peoye de'oye yë'ëpi ñacaiyere yëji. Cui'ne yë'ëpi tëji mu'serepa ju'isicohua'ini huëocaiyere yëji. ⁴⁰ Yë'ë ja'quë cato si'ahua'i Maija'quë mamaquëre ñani ire papi cajë cuasasicohua'ipi ti pani huesëyere yëji. Yë'ëna, yë'ëpi tëji mu'serepa ju'isicohua'ini huëosi'i."

⁴¹ Ja' maca "yë'ë a'ë, ma'tëmopi cajesi pan" casi do'ire judío paipi ite cue'cue huëohuë. ⁴² Cue'cuejë cahuë:

"¿Iquë Jesús pa'ima'quë José mamaquë maipi i pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core ñacohua'i pa'i ma'ñë? ¿Jaje pa'ita'a me yo'oquë ma'tëmopi daisiquë a'ë, caquë'ni?"

⁴³ Jaje cajëna, Jesupi capi:

"Cue'cueyere jeojë'ë. ⁴⁴ Yë'ëna te'ohua'i dani ti'añe peoji, yë'ëre jëjo daosiquëpi ja'quëpi ite dama'quë pa'ito. Jaëni yë'ëpi tëji mu'serepa huëoja'quë a'ë. ⁴⁵ Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'epi caji ñeje: 'Diusupi ye'yajä'quë api, si'a paire.' Jaje pa'ina, si'ahua'i ja'quëre asacohua'ipi cui'ne ite ye'yecohua'ipi daiyë, yë'ëna.

⁴⁶ Ja'quëre pajje ñama'cohua'i a'ë. Diusu quë'ropi daisiquëse'e ite ñaquë api. ⁴⁷ Nuñerepa cayë. Yë'ëre care paji caquë cuasaquëpi ju'ima'ë ti pa'iyé paji. ⁴⁸ Yë'ë a'ë, pan pa'iyé isiquë. ⁴⁹ Mësaru aipë Maija'quë aoñere a'ahuë'ë, pan cuëne yeja

cu'i maca. Jaje qisicohua'ita'a peo hue'ñña juju sa'ahuë'ë. ⁵⁰ Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato ma'tëmo cajesiquë panre cayë. Jare paipi qisicohua'i pani ti ju'iññe peoji. ⁵¹ Yë'ë a'ë, ja pan ma'tëmopi huajëquë cajesiquë. Ja panre paipi qisicohua'i pani ti pani huesëye pa'iji. Yë'ë qisija'a pan cato, yë'ë capë a'ë. Iye yeja pa'icohua'l pa'iyere caquë que a'ë."

⁵² Ja maca jare asani judío paipi sa'ñne coca cahuë, ñeje cajé:

“¿Me iquë maire i capë qosi'quë caquë'ni?”

⁵³ Cajëna, Jesupi capi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Mësarupi Pai Ma-maquë capëre aima'cohua'i pani cui'ne i tsiere ucuma'cohua'i pani ti pani huesëye peocohua'i pa'iyë. ⁵⁴ Yë'ë capë qisiquëpi cui'ne yë'ë tsie ucusiquëpi ti pa'iyé paji. Jaje pa'ini yë'ëpi tëji mu'serepa ju'isiquëni huëoja'quë a'ë. ⁵⁵ Jaje pa'ina, yë'ë capë cato nuñerepa qore pa'ë, cui'ne yë'ë tsie cato nuñerepa ucusiquëpi pa'ë. ⁵⁶ Yë'ë capë qisiquëpi cui'ne yë'ë tsie ucusiquëpi yë'ë ja're coni tsioni pa'iji. Pa'ina, yë'ëpi i ja're coni pa'iyë. ⁵⁷ Yë'ëre jéjo daosiquë ja'quë cato pa'iyé paji, yë'ë ini pacacaiyë. Jaje cui'ne, yë'ëre aiquëje yë'ë do'ire pasipi. ⁵⁸ Ma'tëmopi cajesi pan ayere cayë. Iye cato ai tsoe Maija'quë Israel paire qose'eje pa'ye peoji. Ja pan qisicohua'i si'a paji juju sa'ahuë'ë. Jaje pa'iquëta'are iye pan qisiquë cato ti pani huesëye pa'iji.”

⁵⁹ Iye cato Jesús ye'yapi, Capernaum daripë pai tsilsi huë'ena.

Pa'i Cocarepa

60 Iye ye'yayere asani Jesure jai pa*í* tuicohua'i acohua'ipi cahuë:

“Iye *í* caye jaje pa'ijé'ë cajë asa *tí'añ*e peoji. Ai jerepa jëaji. *Jáje* pa'ito nepi, asa *tí'añ*e pa'iquë'ni?”

61 Ja maca Jesús asapi, *iohua'i* sañope caye. Jaje pa'ina, *sejí'i*, *jáohua'ire*:

“*¿Yé'ë* case'epi mësarute sañope caquë? **62** *¿Me yo'o'ñ*e pa'iohua'i a'ni, *Pai Mamaquëpi* *í ja'në* pa'i sitona mëina, *ñani*? **63** Joyopi pa'iy*e* *isiji*, *capë* cato *cocaima'coa*. Yé'ë mësarute case'e cato nuñerepa joyo aye a'ë, ti pa'iy*e* *isiye* a'ë. **64** Jaje pa'iquëta'are mësaru acohua'i yecohua'i *já yé'ita'a* nuñere pa'ë cajë asa *títama'cohua'ipi* pa'iyë.”

Jesús cato asapi, du'ru huëo macana *íti* cuasama'cohua'ire, cui'ne *íte* coso yehuoja'quëre.

65 Jaje pa'ina, capi:

“Mësarute cahuë. *Ja'quëpi* yé'ëna dacaíma'quë pa'ito yé'ë quë'ro te'i *je* dani *tí'añ*e peoji.”

66 Jaje casi macapi jai pa*í* Jesús *ja're* cu'icohua'i *jeoni* *í ja're* *coni* cu'iy*e* *pahuë*. **67** Ja maca Jesupi *sejí'i*, *I doce* ye'yacohua'ire:

“*¿Mësaruje jeoni* saiye yëye?”

68 Caquëna, Simón Pedropi sehuopi:

“*¿Éjaë*, neina yéquë saija'cohua'i a'ni? Më'ë coca cato ti pani huesë coca'ë. **69** Yéquë cato më'ëre care paji cajë cuasahuë. Cui'ne asayë, më'ë cato Cristo api, Maija'quë huajëquërepa Mamaquëre papi.”

70 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Yé'ëpi mësaru doce pa'iohua'ire soihuë. Jaje pa'iquëta'are mësaru aquë te'i huati api.”

⁷¹ Jaje cani Jesús Judas Iscariotení capi, Simón mamaquéní, doce soisicohua'i aquéní, Judaspi ite coso yehuoja'quéní capi.

7

Jesús Yo'je Tsi Asacaiye Pahuë.

¹ Iye casi jeteyo'je Jesús Galilea yejare cu-nirojaji'i, Judea yeja pa'iye coepi, judío paipi ini huani jeoñu'u cajé yo'o do'ire. ² Jaje pa'iquëta'are judío paí Egíptopi etani a'ri huë'ña nejé pa'isi mu'sere cuasajé yo'o mu'seña tì'a huëopi. ³ Ti'a huëoquéná, Jesús yo'je tsipi cahuë, ite:

“Iño pëama'ë yure Judeana saijé'ë, më'ëre tuico-hua'lije më'ë yo'oye ñaja'cohua'ire. ⁴ Jaje pa'ina, si'a paí ñajajé cani yahue yo'ocoje ñani, më'ë yo'oyejé paí yo'o tì'a ma'ñere yo'ocohua'i. Paí yo'o tì'a ma'ñë yo'oquë sëte si'a paí ñajëna, yo'o iñojé'ë.”

⁵ I yo'je tsi cato a'ri mañaje care paji cuasajé asama'cohua'ipi cahuë. ⁶ Ja maca Jesupi capi:

“Ja yé'ta'a yé'ë yo'o maca tì'añé papi. Mësarute cato coa si'aë yo'oye de'oji. ⁷ Mësarute cato iye yeja acohua'i coeye peoji. Jaje pa'iquëta'are yé'ëre cato coeyé. Yé'ëpi tìñarepa iohua'i yo'oye co'aye a'ë caquë iñó do'ire. ⁸ Sajjé'ë, mësaruse'e fiestana. Yé'ë cato saiye pañé. Ja yé'ta'a yé'ë sai maca tì'añé paji.”

⁹ Jaje ca tëjini Galileana pëapi.

Jesupi A'ri Huë'ña Fiestare Pa'ise'e

¹⁰ Paí tìñarepa ñañé peoye yahue Jesuje sajil'i, fiestana, i yo'je tsi saisi jeteyo'je. ¹¹ Fiesta pa'i maca judío paipi co'ejé cahuë:

“¿Jerore pare pa'iquë'ni, jaë?”

12 Jai pāi ts'i'si sitopi Jesús ayere cahuë. Yecohua'ipi cahuë: “De'o pāi api.” Cajëna, yecohua'ipi cahuë: “Co'aquë api. Coa pāire cosoquëna, asaquë api.”

13 Jaje pa'i quéta'are tiñarepa caye pāhuë, judío pāini ca'ra do'ire yahue carojaë'ë. **14** Fiesta joporepa pa'i maca Jesupi Maija'quë huë'ena cacaña ye'ya huëopi. **15** Ye'yaquëna, judío paipi ai ñajë cuasajë cahuë:

“¿Merepa iquë jaiye ta'ñe ye'yaquë'ni, toya ja'o ye'yema'quéta'a?”

16 Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Yë'ë ye'yaye cato yë'ë tse peoji. Ja cato yë'ëre jëjo daosiquë tsé a'ë. **17** Mësaru aquëpi Maija'quë yëyere yo'oquë pani yë'ë ye'yaye Diusu ye'yaye a'lë caquë asaja'quë api. Panita'a coa ise'e cuasayere ye'yaji caquë asaja'quë api. **18** Ise'e cuasayepi caquë cato paipi de'oquë api cajajë caquë caquë api. Jaje pa'i quéta'are ite jëjo daosiquëni paipi de'oquë api cacajajë caquë yo'oquëpi nuñerepa caji. Jaje pa'ina, ti cosoma'quëpi caji.

19 Mësarute Moisésipi cuañese'e isipi. Isiquëta'are mësarupi sehuocaiye pāñë, ja cuañese'e. ¿Me yo'ojë yë'ëre huani jéoñe yëye'ni?”

20 Caquëna, paipi sehuohuë:

“Huati joyore hue'equë, më'ë. Jaje cayë, më'ë, ¿nepi më'ëre huani jéoñe yëye'ni?”

21 Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Huajë mu'se pa'ina, te'ore yo'ose'ere ñani mësaru ai cuasayë. **22** Mësaru aipë tsoe du'ru yo'oyere Moisés cato cuañepi cuiiri cā'ni tëaye paji'i caquë. Ipi huëoye papi, ja cato. Jaje pa'ina, mësaru

huajë mu'se pa'itojë cuiri ca'ni tēacohua'i a'ë, tsire.

²³ Ñajë'ë. Yure, mësarupi Moisés cuañese'e yo'o tj'añu'u cajë huajë mu'se pa'itojë tsire cuiri ca'ni tēacohua'ita'a, ¿me yo'oje mësaru yë'ëre pëiñe'ni, ju'iquë macare huajë mu'se pa'ina, jujucaisi do'ire cajë? ²⁴ Co'aye yo'oyeje pa'yé ña cuañoñere co'aji cama'pë pa'ijë'ë. Co'aye yo'oji cacohua'i pani nuñerepa co'ayere ñani cajë'ë."

Jesús I Dai Sitore Quëaye

²⁵ Ja maca Jerusalén pa'icohua'i acohua'ipi sa'ñe se huëoreña:

“¿Jaëje pa'ini, paï huani jéoñu'u cajë co'ejëna, mai ñasicohua'ita'a? ²⁶ Yure ipi si'aohua'i ñajëna, caquëta'are te'iже ìte sañope caye paji. ¿Ejaohua'ipi iohua'ita'a nuñerepa Cristore papi caji cajë cuasa do'ire sañope caye pañë? ²⁷ Jaje pa'iquëta'are mai cato asayë, i huëo sito.”

²⁸ Iyere Jesús asani, Maija'quë huë'e ye'yaquëpi ai tutu, capi, ñeje:

“Jaje pa'ito mësaru asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ëreje ñacohua'i a'ë. Yë'ë cato nuñerepa pa'ipi jëjo daosiquë a'ë, mësaruje ñama'quëpi. ²⁹ Yë'ë cato ìte ñaquë a'ë, i quë'ropi daisiquë sète. Ipi yë'ëre jëjo daopi.”

³⁰ Ja maca ìte tsëañu'u cajë yo'ojëta'a te'iже ìte tome dani tsëañe pahuë, ja yë'ta'a ìte tsëa maca tj'añu'u pañu'u. ³¹ Jai paï Jesure ire papi cuasajë asahuë. Jaje pa'ina, cahuë:

“Cristopi daisiquë pani, iquë yo'ose'e seña maca paï yo'o tj'a ma'ñere yo'oye iñóñe peoji, cuasayë.”

*Jesure Tseajë'ë Cajë Fariseo Pai Soldado Paire
Jëjo Saose'e*

³² Fariseo paipi asahuë, Jesús ayere paipi cajëna. Jaje asani jaohua'i cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i coni co'aye yo'ocohua'ire tsésecuhua'ire jëjo daohuë, tseani Jesure sajajë cajë. ³³ Ja maca Jesupi capi, ite tseá dasicohua'ire:

“Yurese'e mësaru ja're coni a'ri maña pasi'i. Ja jeteyo'je yë'ère jëjo daosiquë quë'rona co'isi'i.

³⁴ Mësaru yë'ère co'ejëta'a tí'añe paja'cohua'i a'ë, yë'ë sai sito sani tí'añe peo do'ire.”

³⁵ Ja maca judío paipi johua'ija'a sa'ñe seteñña, ñeje cajë:

“¿Jerona sani huesësi'quë caquë'ni, iquë, mai tí'añe peo hueñarepa? ¿Judío paipi griego paina co'me huesëni pa'licohua'ina sani griego paini ye'yajá'quëpi caquë? ³⁶ ¿Me caquë yë'ère co'ejá'cohua'i a'ë, co'ejëta'a tí'añe paja'cohua'i a'ë, yë'ë pa'i hueñña sani tí'añe peo do'ire caë'ni, maire?”

Pa'kiye Isi Ocorepa

³⁷ Fiesta tëji mu'serepa cato ai ëja mu'serepa pa'iji. Pa'i maca Jesupi huëni nëcani ai tutu capi, ñeje:

“Oco ëaju'iquë pani daijë'ë, yë'ëna. Dani ucujë'ë. ³⁸ Toya pëpë cayeje yë'ère sehuoquëre cato joyopi pa'i ocorepa etaquëna, pasipi, tsiayaje pa'i.”

³⁹ Jaje cani Jesús capi, ite ire papi cajë cuasaco-hua'ipi Maija'quë de'o joyore tí'aja'cohua'i a'ë caquë. Ja maca cato ja yë'ta'a Maija'quë de'o joyo daiye papi, Jesupi ja yë'ta'a ma'tëmona co'ima'ëna.

Te'e Cuasaye Pacohua'i

40 Pai jopo pa'icohua'ipi jaje cayere asani careña:

“Iquë cato nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api. Iti daija'quë api casiquë api.”

41 Cajëna, yecohua'ipi careña:

“Iquë cato Cristo api.”

Jaje cajëta'are yecohua'ipi cahuë:

“¿Me Cristo pa'iquë'ni, Galilea yeja aquë?

42 Toyase'e cato caji, Cristo cato p̄ai ëjaërepa David tsëcapë aquë pa'i ja'quë api. Belén daripë aquë pa'i ja'quë api. David pa'isi daripë aquë pasipi.”

43 Jaje pa'ina, Jesús do'ire yo'ojë cajë paipi huahue sahuë, yequë tsëca de'ojë. **44** Yecohua'ipi tsëani sañu'u cajëta'a tsëañe pahuë.

Pai Ëjaohua'i Jesure Sehuocaiye Pase'e

45 Jesure tsëseohua'ipi co'ihuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i quë'rона, cui'ne fariseo p̄ai cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rона. Co'irena, jaohua'ipi sei'ë:

“¿Me yo'ojë tsëani daye pare'ni?”

46 Cajëna, paire tsësecohua'ipi sehuoje cahuë:

“¡Ai de'oyerepa yecohua'ije jaë cayeje cacohua'i ti peoyë!”

47 Ja maca fariseo paipi cahuë:

“¿Mësarujë i cosoyere sehuore? **48** Yëquë ëjaohua'ije i caye asaye pahuë. Cui'ne fariseo ëjaohua'ije ite asacaiye pahuë. **49** Jaje pa'iquëta'are cuañese'e caye asama'cohua'ipi co'acohua'ipi sehuocaiyë, ne huesëja'cohua'ipi.”

50 Nicodemo fariseo aquëpi ñami sani Jesure ñasiquëpi capi, jaohua'ire:

51 “Mai cuañese'eje pa'ye yo'oni, jaëte huani jéoñe peoji, ja yé'ta'a i yo'ose'ere asama'pë pani.”

52 Jaje caquëna, ja maca sehuoreña:

“¿Më'ëje Galilea aquë aë? De'huá toyase'ere ye'yejë'ë, Jare më'ë ye'yenita'a Galileapi, Maija'quëre quëacaiquë te'ijé daiye pase'e, asaye pa'iji.”

53 Ja maca paí ñape iohua'i huë'ñase'ena sani sahuë.

8

Ëmë Yo'oco Ayere Quëaye

1 Jesupi Olivos cutihuëna saji'i. **2** Ñatasi mu'se nea huë'ñia Maija'quë huë'ena co'ipi. Si'a paí i quë'rona tsio daë'ë. Datena, ja'rungi ñu'i ye'ya huëopi. **3** Ja maca cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne fariseo paípi ëmëre yo'ocona, ti'asiconi dahuë. Dani iti maca pa'icohua'i jopona nëconi. **4** Jesure cahuë:

“Ye'yaquë, iye nomiore yëquë dahuë, ëmëre yo'ocona, ti'asiconi. **5** Moisés cuañese'epi maire cuañeji ñeje yo'o nomiohua'ire quëna pëapi jea jo'a hueajë'ë, caquë. Jaje pa'ito më'ë me caquë'ni?”

6 Iye cato cahuë, neñañu'u cajë. Ca tayouna, sañope cayere cajë cahuë. Ja maca Jesús meñne në meni moñopi yejana toyapi. **7** Jaje yo'equëna, jaohua'i cato ja yé'ta'a sejë nëcahuë. Ja maca yureta'a nuñerepa nëcaquë capi, jaohua'ire:

“Mësaru aquëpi ti tayo co'aye yo'oma'quëpi quëna pë ini iona jéo huëojaquë.”

8 Jaje cani cui'naëpi në me coni yejana toyapi.
9 Jare asani, ai cuasajë te'o hua'ise'e etajë saë'ë. Aiohua'ipi eta huëoni sì'a paï etahuë. Si'a paï sani saisi maca Jesuse'e pëapi, nomio ja're coni.
10 Ja maca Jesús nuiñe nëcani païje peojëna, ñani nomiose'e pa'iona, capi:

“¿Nomio jerore pa'iyen'i, më'ëre sañope casico-hua'i? ¿Te'ijé më'ëre nejoñe paë?”

11 Caquëna, iopi cao:
 “Pahuë, sañope yo'oye, Ëjaë.”
 Cacona, ja maca Jesupi capi:
 “Yë'ëje më'ëre sañope caye pañë. Yurepi sani cui'naopi co'aye yo'o coñe païë'ë.”

Jesu Api, Paire Miacaiye

12 Tijupé Jesús paire caquë capi:
 “Yë'ë a'ë, iye yeja miacaiquë. Yë'ëre pe'tequë cato miañere pasipi, pa'iyen'i siyere. Jaje pa'i nea hue'ñiare cu'iyen'i pasipi.”
13 Caquëna, ja maca fariseo paipi cahuë:
 “Më'ëja'a co'ye de'oquë a'ë caquë quëayë, më'ë.
 Jaje quëaye cato co'aji.”

14 Cajëna, Jesupi capi:
 “Yë'ë quëaye cato do'i quë'ye a'ë, yë'ëpi yë'ëja'a co'ye caquë quëatoje. Yë'ë cato asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë saijalto. Jaje pa'iquëta'are mësaru cato huesëyë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë saijalto.
15 Mësaru cato iye yeja paï co'aji cayepi caco-hua'i a'ë. Yë'ë cato te'irejë co'aji, cama'quë a'ë.
16 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi co'aji cani yë'ëse'e caye pañë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëpi yë'ë ja're coni caquëna, cayë. Yë'ë caye cato nuñere pa'ë.
17 Mësaru cuañese'e cato caji cayahua'i cui'ne te'eje

pa'ye cato asaye pa'iji, care payë cajë. ¹⁸ Jaje pa'iyë sëte yë'ëja'a co'ye quëacaiquë pa'iyë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëje yë'ëre quëacaiquë api."

¹⁹ Caquëna, ja maca sëteña:

“¿Jerore pa'iquë'ni, më'ë ja'quë?”

Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Mësaru yë'ëre ña tì'añe pàñë. Pajë cui'ne ja'quëreje ña tì'añe pàñë. Yë'ëre ña tì'acohua'i pani, ja'quëreje ña tì'añe patira'pi.” ²⁰ Iye cato Jesùs capi, ja yë'ta'a Maija'quë huë'ere pa'l i ye'ya maca. Maija'quëna curi isi mahuëa quë'ropi nëcaquë case'e a'ë. Jaje catoje ite tseañe pahuë, ja yë'ta'a ite tsea maca tì'añe pase'e sëte.

Yë'ë Sai Huë'ñna Mësaru Sani Ti'añe Peoji, Case'e

²¹ Cui'naëpi Jesùs ca copi:

“Yë'ë sai yë. Saquëna, mësaru co'eja'cohua'i a'ë. Jaje co'ejëta'a jare mësaru tayo co'aye yo'oyena ju'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë sai huë'ñna, mësaru saiye paja'cohua'i a'ë.”

²² Ja maca judío paipi cahuë:

“¿Co'ye huani jusi'quë caquë. Jaje yo'ouna, i quë'ro tì'añe paja'cohua'i a'ni?”

²³ Cajëna, ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësaru cato iñó huë'ehuë acohua'i a'ë. Yë'ë cato jeto èmë aquë a'ë. Mësaru cato iye yeja acohua'i a'ë. Yë'ë cato iye yeja aquë peoyë. ²⁴ Jaje pa'ina, cahuë, mësaru tayo co'aye yo'oyena ju'ija'cohua'i a'ë, yë'ëni ire papi cajë cuasama'cohua'i pani. Jaje mësaru tayoyena ju'ija'cohua'i a'ë.”

²⁵ Ja maca sëteña:

“¿Iquei'ni, më'ë?”

Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Tsoe mësarute ja'a huëo maca cahuë. ²⁶ Jaiye mësaru tayoyere caye pa'iquëta'are pañë. Yë'ëre jëjo daosiquëpi nuñerepa caji, ti tayoye peoyerepa. Jaje pa'ina, yë'ë iye yeja paire caye cato i caquëna, asase'ere cayë.”

²⁷ Jaje caquëna, jaohua'ipi, Maija'quë ayere caji cajë asaye pahuë. ²⁸ Jaje pa'i do'ire capi:

“Mësarupi yë'ëre ëmëje'na huëo nëcosi maca Pai Mamaquëre ire papi cajë ñaja'cohua'i a'ë. Ja maca yureta'a coa isi yo'oye papi cajë ñaja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë cato ja'quë ye'yase'ere cayë, mësarute. ²⁹ Yë'ëre jëjo daosiquë cato yë'ë ja're coni pa'iji, yë'ë ja'quë yë'ëre te'ire jéoñe papi. Jaje pa'ina, yë'ë cato si'anë i yëyere yo'oyë.”

³⁰ Jaje Jesús iyere caëna, jai paite ire papi cajë cuasare pahuë.

*Maija'quë Mamajërepa Cui'ne Tayo Yo'oyepi
Jo'yaohua'ire Paye*

³¹ Ja maca Jesús capi, judío paipipi te ire papi cajë cuasasicohua'ire:

“Mësarupi yë'ë nuñerepa case'ere tayo saima'pë pa'ini, ja macata'a nuñerepa yë'ëre ye'yecohua'i pa'iyë. ³² Jaje pa'ijë nuñerepa pa'iyere ñaja'cohua'i a'ë. Nøjëna, nuñerepa pa'iyepi mësarute jo'yaohua'i peocohua'ire neñë pa'iji, joye huasoyeje pa'ye.”

³³ Jaje caquëna, jaohua'ipi sehuohuë:

“Yëquë cato Abraham tsëcapë acohua'i a'ë, cui'ne ti yecohua'i jo'ya pa'ima'cohua'i a'ë. ¿Me yo'oquë më'ë, jo'ya tseasicohua'i peojë de'oye pa'ija'cohua'i a'ë, caquë'ni?”

³⁴ Cajëna, Jesupi capi:

“Si'aohua'i tayo co'aye yo'ocohua'i cato tayo co'aye yo'oyepi jo'yaohua'ire paquëna, pa'iyë.
³⁵ Si'anë iti tsëcapë ja're pa'iquë api. Mamaquë cato jaje pa'iquëta'are jo'yaë cato coa coni pa'iquë api, iti tsëcapë aquë peoquëpi, ti pa'iyë peopi. ³⁶ Jaje pa'ina, mësaru i Mamaquëre papi jo'yaohua'i pa'iyere nejocaquëna, ja maca yureta'a nuñerepa jo'yaohua'i peoye pa'ija'cohua'i a'ë. ³⁷ Tsoe asayë, mësaru Abraham tsëcapë acohua'i pa'iyë. Jaje pa'iohua'ita'a yë'ëre huani jeoñe yëyë, yë'ë cayere asaye coe do'ire. ³⁸ Yë'ë ja'quë jñose'ere cayë, mësarute. Caquëna, mësarupi mësaru ja'quë case'ere yo'oyë.”

³⁹ Caquëna, johua'ipi cahuë, ite:

“Abraham cato yëquë ja'quë api.”

Cajëna, Jesupi capi:

“Mësarupi nuñerepa Abraham mamajë pani i yo'ose'eje cui'ne yo'ora'huë. ⁴⁰ Tsoe mësarute nuñerepa Diusu ye'yase'ere cahuë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre huani jeoñe yëyë, mësaru. j Abraham jaje yo'oye ti papi! ⁴¹ Mësaru cato mësaru ja'quë yo'oyepi yo'oyë.”

Caquëna, ja maca johua'ipi cahuë:

“Yëquë cato coa huero mamajë peoyë. Te'ire ja'quëre payë. Jaë cato Diusupi.”

⁴² Cajëna, ja maca Jesupi capi:

“Nuñerepa mësaru Ja'quëpi Diusu pa'ito mësaru yë'ëre otira'huë. Yë'ë cato Diusu quë'ropi daisiquë a'ë. Daisiquëpi jñore pa'iyë. Yë'ëse'e daisiquë peoyë. Diusupi jëjo daosiquë a'ë. ⁴³ ¿Me yo'oje mësaru, yë'ë cayë asa tj'añe pañe'ni? Mësarupi asaye coe do'ire pañë. ⁴⁴ Mësaru ja'quë cato huati

api. Mësaru i tsecohua'i a'ë. Jaje pa'ina, i yëyere yo'oye yëyë. Huati cato huani jëoquë api. Järe jaje pa'i api, tsoejë, ti nuñerepa yo'oma'quë api, cui'ne ti nuñerepa cama'quë api. Coa cosoyere cani, jaje i ayere caji, coa cosou sëte, coa cosoye pëca ja'quë sëte. ⁴⁵ Jaje pa'ina, yë'ë nuñere pare caquëni, mësaru asacaiye coeyë. ⁴⁶ ¿Nepi mësaru acohua'i, yë'ëre më'ë tayoyë cajë jñoja'cohua'i a'ni? Nuñerepa yë'ë caquëre, ¿me yo'oje mësaru care paji cajë asacaiye pañe'ni? ⁴⁷ Diusu të'te aquëpi, Maija'quë coca asaye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are mësaru cato Diusu acohua'i peoyë. Jaje pa'ina, asaye coeyë, yë'ë caye."

Cristo Cato Abraham Jerepa Tsoe Aquë Api

⁴⁸ Ja maca judío paipi cahuë:
“Nuñere pajë më'ëre jaje caquë'ni, Samaritanopi cui'ne co'a joyore hue'equë api cayë, yëquë.”

⁴⁹ Cajëna, Jesupi sehuopi:
“Co'a joyore ti peoquë a'ë. Yë'ë cato ja'quëni de'oquëre papi cacaiyë. Ja do'ire mësaru cato yë'ëre co'aquë api, cayë. ⁵⁰ Yë'ëre de'oye cacaijë'ë caquë oima'ë pa'iyë. Yë'ëre de'oye cacaiquë pa'iji. Jaë api, iti yo'ose'e pa'iyejë caquërepa. ⁵¹ Nuñerepa cayë, yë'ë caye asani yë'ë cayeje yo'oquë cato ti ju'iñë paja'quë api.”

⁵² Ja maca judío paipi sehuohuë:
“Yureta'a asare pahuë, më'ë nuñerepa co'a joyore hue'equërepa pa'iyë. Abraham cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i tsoe acohua'ijë juni huesëa'huë'ë. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi cayë 'yë'ë caye asani, yë'ë cayeje yo'oquë cato ti ju'iñë paja'quë api.’ ⁵³ Yëquë ja'quë cato Abraham.

¿Më'ëpi seña maca pa'i a'ë cuasaquë, më'ë?
Abraham cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i juju
sa'ahuë'ë. ¿Iquei a'ë cuasaquë më'ë caquë'ni,
jaje?"

⁵⁴ Cajëna, Jesupi seuopi:

"Yë'ëja'a co'ye de'oye yo'oyë caquë pa'ito
yë'ë de'oye yo'oyë caye ti cocaiye paji. Jaje
pa'iquëta'are mësaru yëquë ja'quë api caquëpi
yë'ëre de'oye yo'oji cacaiji yë'ë ja'quëpi. ⁵⁵ Jaje
pa'iquëta'are mësaru ña tì'ama'pë pa'iyë. Yë'ëta'a
ite ñaquë a'ë. Jaje ñaquëta'a yë'ëpi ñama'quë a'ë
caquë pani coa cosourepà pa'iyé pa'iji mësaruje
pa'i. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato nuñerepa ñaquë
a'ë. Jaje pa'ina, i caye seuocai yo'oyë. ⁵⁶ Abraham
mësaru aipi sihua'aji'i, yë'ë mu'señare ñaja'quë a'ë
caquë. Ñani sihua huajëa'ji'i."

⁵⁷ Ja maca judío pai Jesure cahuë:

"Ti cincuenta qmetëcajë peoquëpi ¿Abrahamre
ñáahuë'ë cayë, më'ë?"

⁵⁸ Cajëna, Jesupi capi:

"Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ë cato Abraham
pa'ima'në ai jerepa tsoe aquë a'ë."

⁵⁹ Caëna, ja maca quëna pëapi imani jeañu'u
Jesuna cajë yo'ohuë. Yo'ojëna, catipi. Catini
Maija'quë huë'epi johua'i jopoja'a sa etani sajil'i.

9

Tsi'nëna Ñama'quëni Jesús Jujuse'e

¹ Pai pa'i hue'ñaja'a sai Jesús ñapi, tsì'nëna ñaco
ca porei ai de'osiquëre. ² Jaje pa'ina, ñani i
ye'yacohua'ipi sei'ë, Jesure:

“¿Me yo'oquë ñaco c̄a porei ai de'ou'ni, jaë? Pëca ja'quëohua'i tayo do'ire co'aye ai de'ou, p̄anita'a ¿i do'i a'ni?”

³ Cajëna, Jesupi capi:

“I tayo do'ijé peoji. Cui'ne pëca ja'quëohua'ijé tayo do'ijé peoji. Iquë cato ite juju maca Maija'quë yo'oye pa'ire iñoja'quëpi ai deosiquë api. ⁴ Ja yë'ta'a mu'se pa'iné yë'ëre jëjo daosiquë co'amaña yo'oye pa'iji. Ñami de'o huëoji. Ñami cato co'amaña neñe peoji. ⁵ Yë'ë ja yë'ta'a iye yejare pa'ini yë'ë a'ë, miacaiquë iye yeja pa'icohua'ire.”

⁶ Iye se ca tëjini Jesús yejana copi není ya'ore a'ji sëpë není ñama'quë ñaco c̄ana ya'opi nepi. ⁷ Ja maca capi:

“Siloé oco dea pëna sani tsoa tojë'ë. Siloé cani cayë, jëjo daosiquë.”

Jaje caëna, ñama'quëpi sani tsoa toni tsoe ñaquëpi dajil'i, i quë'ro. ⁸ Ja maca ja'në ñama'quë pa'ina, ñasicohua'ipi cui'ne i quëno maca pa'icohua'ipi cahuë:

“¿Iquë mai ñajëna, curi sei ñu'isiquë pa'ima'quë aë?”

⁹ Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“Jaje pa'ijë'ë. I api.”

Yecohua'ipi cahuë:

“Jare ije pa'ita'a yequë api.”

Jaje cajëna, ipi capi:

“Yë'ë i a'ë.”

¹⁰ Ca maca ite seteñá:

“¿Me më'ë yure není ñaquë pa'iquë'ni?”

¹¹ Cajëna, ipi sehuopi:

“Jaë Jesús hue'equëpi yë'ëre ya'opi a'jiñé není ñaco c̄ana je'napi. Jaje yo'oni capi: ‘Siloé oco dea

pëna sani tsoajé'ë' Caëna, sani tsoa to maca tsoe ñaquë paë'ë."

¹² Jaje caquëna, ite sei'ë:

"¿Jerore pa'iquë'ni?"

Cajëna, ipi capi:

"Huesëyë."

Fariseo Paipi Ñaco Porei Pa'isiquëni Sëni Asase'e

¹³ Ja maca fariseo pai quë'rona ñaco ca porei pa'isiquëre sahuë. ¹⁴ Jesús ya'opi neni ñaco ca poreire jujusi mu'se cato huajé mu'se pajil'i.

¹⁵ Jaje pa'isi do'ire, fariseo paipi asani ñama'quë pa'isiquëre sëni cohuë. Me më'ë yure neni ñaquë'ni cajë. Cajëna, ipi capi:

"Ya'opi a'jiñe neni yé'ëre ñaco cäna je'naëna, sani tsoa toni yure ñaquë pa'iyë."

¹⁶ Ja maca fariseo acohua'i cahuë:

"Iye yo'osiquë cato Diusu te'te peoquëpi jaje yo'opi, huajé mu'se a'lë caye peoye."

Jaje, cajëna, yecohua'ipi cahuë:

"¿Me co'aqué pani ñeje, paï yo'o ti'a ma'ñere de'oye yo'oqué'ni, i?"

Jaje yo'ojojé cajë yequë tsëcapëa huayeque pajil'i, sa'ñe ca do'ire. ¹⁷ Tijupë sëni cohuë, ja'rë ñama'quë pa'isiquëre ñeje cajë:

"¿Më'ë iqueipi caqué'ni, më'ëre ñañe necaisiquëre?"

Cajëna, ipi sehuopi:

"Yé'ë cato cayë, Maija'quëre quëacaiquë api."

¹⁸ Jaje caquëta'are judío paipi nuñerepa ñama'quë pa'isiquëpi ñaji cajë asaye pahuë. Coa caji cajë, i pëca ja'quëohua'ireje soihuë, ja do'ire.

¹⁹ Soini sei'ë:

“¿Mësaru mamaquë aë, iqué ñaco ca porei ai de'osiquë? ¿Yure jaje pa'ita'a me yo'oquë ñaquë'ni?”

20 Cajëna, i pëca ja'quëohua'ipi sehuohuë:

“Yéquë mamaquë api. Cui'ne ite coa macana ñama'quë. Ai de'osiquë api asayë, yéquëpi ja cato. **21** Jaje pa'iquëta'are yure cato hueseyë, me yo'oquë ñaquë pönë'ni cajë ite ñañe necaisiquëreje hueseyë. Ini seni asajë'ë. Tsoe ai api, ipi quëajaquë ja do'ire ñaquë pa'iyë, caquë.”

22 Ñama'quë pëca ja'quëohua'i cato coa judío paini ca'rajë jaje cahuë. Si'ahua'ire Jesure Cristo api cacohua'ire pa'i tsilsi hue'ñapi eto saoye pa'iji cajë cui'ñase'ere asajë. **23** Ja do'ire i pëca ja'quëohua'ipi cahuë: “Ini seni asajë'ë. Tsoe ai api.”

24 Ja maca judío paï ñama'quë pa'isiquëre soi coreña. Daquëna, cahuë:

“Nuñerepa quëajë'ë, Diusu ña hue'ñare pana. Yéquë asayë, më'ere jujusiquëre tayo yo'oquë api cajë.”

25 Cajëna, ipi sehuopi:

“Yë'ë cato hueseyë, tayo yo'oquë api caye cui'ne paquëre papi cayeje. Yë'ë ta'ñe asaye cato iyese'e pa'iji, ja'rë ñama'quë pa'isiquëpi yure ñaquë pa'iyë.”

26 Tijupë seteñaa:

“¿Me më'ere nei'ni? ¿Më'ere me yo'oni ñaquëre nei'ni?”

27 Cajëna, sehuopi:

“Tsoe quëahuë, mësarute. Quëatoje asa yëma'pë pa'iyë. Yë'ë caye: ¿Iquere cajë cui'nare ca cojë'ë cajë señe'ni? ¿Ini tuñu'u cajë yëjë señe?”

28 Caquëna, ja maca jite ai tea juni tējini capi:

“Më'ëpi ini tuina nëiji, yëquë cato Moisésre tuico-hua'lí a'ë cahuë. **29** Yëquë asayë, Moisésre Diusupi case'e. Jaëre cato huesëyë, i pa'i hue'ñaje.”

30 Cajëna, ipi capi:

“jMerepa yo'oje mësaru huesëye'ni, ai ye'yesicohua'ita'a, i dai sito, yë'ëre ñaco ca jujucaisiquëre! **31** Maipi asayë, tayo yo'ocohua'ire Diusu asacaiye paji. Ite sihuacohua'ire cui'ne i yëye yo'ocohua'ise'ere asacaiquë api, Diusu. **32** Tsoejë ti asama'cohua'i a'ë, tsihua'ë pa'inë ñama'quë ai de'osiquëni ñaquëre necaise'e. **33** Iquëpi Diusu quë'ropi daima'quë pani ti jaje yo'oyeje para'pi.”

34 Caquëna, ja maca johua'ipi cahuë:

“¿Tayo yo'oye timësiquëpi ai de'osiquë api, më'ë yëquëre ye'yasi'i caquë?”

Jaje cani jite pai tsí'si hue'ñapi eto saohuë.

Joyo Ñañere Ñama'cohua'i Pa'eye

35 Jesús tsoe asapi, ñama'quë pa'isiquëpi ñaquë pa'ina, judío pai eto saose'e. Jesupi jite ti'ani capi:

“¿Diusu mamaquëre më'ë ire papi cuasaquë pa'iquë?”

36 Caquëna, ipi capi:

“Ëjaë, quëajë'ë, yë'ëre. Jequë a'ni, yë'ëje jite jaë api caquë cuasaquë pa'ija'quëre.”

37 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Tsoe më'ë ñahuë. Yë'ë i a'ë. I ja're më'ë coca cayë.”

38 Ja maca Jesús yë'quë macana do're ja'rungi capi:

“Ire papi caquë cuasayë, Ëjaë, më'ëre.”

39 Ja jeteyo'je capi, Jesús:

“Yë'ë cato iye yejana daë'ë, nuñerepa yo'oyepi pa'ijaquë caquë. Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi ñajajë caquë, cui'ne ñacohua'i pa'isicohua'ipi joy-
opi ñama'cohua'i pa'ijajë caquë.”

40 Ja maca fariseo paipi i ja're coni
pa'isicohua'ipi iyere asani sei'ë:

“¿Yëquëje më'ë ñato ñaco ca peocohua'i a'ni?”

41 Cajéna, Jesupi sehuopi:

“Mësarupi ñama'cohua'i pani mësaru tayo
yo'o do'ire jai do'i peocohua'i patira'huë. Jaje
pa'iquëta'are mësarupi ñacohua'i a'ë caye sëte do'i
quë'iohua'i pa'iyë.

10

Yëi Ñama Tu'rihuë Ayere Ye'yaye

1 Nuñerepa mësarute cayë, yëi ñama eta sa'roja'a tu'rihuëna cacama'quë pani, ñaëpi cui'ne co'aquëpi eta sa'ro peo hue'ñaja'a cacaquë cato. **2** Jaje pa'iquëta'are yëi ñama eta sa'roja'a cacaquë cato yëi ñamare ñacaiquë api. **3** Eta sa'ro hui'yocaiquëje de'oye hui'yocaiji, cacajäquë caquë. Cui'ne yëi ñamaje asayë, i yë'o. Iohua'i mamire caquë soiji, yëi ñamare. Cui'ne tu'rihuë nëicohua'ini hue'sena etoji. **4** Etoni sai saji, ipi du'ru sai. Yëi ñamaje asayë, i yë'o. Jaje asajë tuiyë, ite. **5** Jaje tuicohua'ita'a yequëpi soiquë pa'ito asani coa catiyë, ñama'quëre sëte yequë yë'o caquëna, asajë.”

6 Ñeje yo'oyë, pa'i caquë iñequëta'are paipi asa
ti'añe pahuë, Jesús caye.

Jesús De'o Ñacaiquë

7 Ja maca Jesús tijupë ca copi:

“Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ë a'ë, eta sa'ro yëi ñama caca sa'ro. **8** Ja yë'ta'a yë'ë daima'në daisicohua'i cato ñaohua'i a'ë cui'ne co'acohua'i a'ë. Jaje pa'iquéta'are yëi ñamapi asaye pahuë, iohua'i cayere. **9** Yë'ë a'ë, eta sa'ro. Yë'ëja'a cacasique cato huaso cuañosiquë pa'ija'qué api. Jaje pa'i etasiquëpi cui'ne cacasiquëpi i yëyeje yo'oquë pa'ija'qué api, cui'ne de'o aore ti'aja'qué api.

10 Ñaë cato coa yahue imañe caquë cacaquë api, huani jeosi'i caquë, cui'ne nejosi'lí caquë. Yë'ë cato yëi ñamapi pa'iyere pajajë caquë daisiquë a'ë, ti pa'iyere jaiye pajajë caquë. **11** Yë'ë cato de'oye yëi ñamare ñacaiquë a'ë. De'oye ñacaiquëpi yëi ñamapi pa'ijajë ise'e caquë i pa'iyere isiquë api. **12** Coa sai do'ire necaiquë cato lobopi daina, ñani yëi ñamare ñacaiye jeoni catiquë api, yëi ñamare ñacaima'qué sëte, cui'ne yëi ñamaje tiohua'ire sëte jaje yo'oji. Yo'ouna, ja maca lobopi dani tseani yo'oquë tiya huesoquë api cui'na hueñña. **13** Catiquë cato sai do'ire yo'oquë api. Jaje pa'ina, oi ëayeje ti peoji, ite yëi ñamare.

14-15 Yë'ë a'ë, de'oyerepa yëi ñamare ñacaiquë yë'ëre ja'qué ñaquë pa'iyeye, yë'ëje ite ja'quëre ñaquë pa'iyë. Jaje cui'ne yë'ë yëi ñamareje ñaquë payë. Ñaquëna, iohua'ije yë'ëre ñañë. Yë'ëpi yë'ë pa'iyere yëi ñama do'ire isiyë. **16** Payë, cui'ne yequë yëi ñamareje. Yequë tu'rihuë acohua'ire jaohua'ireje iñona daye pa'iji, yë'ëre. Jaohua'ije yë'ë caye sehuocaija'cohua'i a'ë. Ja maca cui'ne

te'e tsëcapë pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne te'i yëi ñamare ñacaiquë pa'ija'quë api.

¹⁷ Ja'quë yë'ëre yëji, yë'ë pa'iyere isisiquëpi cui'naëpi yë'ë pa'iyepi pa coja'quëpi yo'oquëna.

¹⁸ Yë'ë pa'iyepi jioquë peoji. Yë'ë yëyepi isiyë, yë'ë pa'iyepi. Yë'ë jaje neñe pa'iji cui'ne cui'nare pa coñeje de'oji. Iye a'ë, yë'ë Ja'quë yë'ëre cuañese'e."

¹⁹ Iyere judío pai asani cui'naohua'ipi hua cohuë, tí tsëcapëa. ²⁰ Jai pai iohua'i acohua'ipi cahuë:

"¿Me neñu'ju i caye asani sehuocaiye'ni, care paji cajë co'a joyore hue'equëpi cui'ne coa cuepe-quë caquëre?"

²¹ Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

"Co'a joyore hue'equëpi jaje ca tí'añe peoji. ¿Co'a joyopi ñama'quëre ñaquëre necaiye pa'iquë? Cui'ne ti peoji."

Judío Paipi Co'aque Api Caye Jesure

²² Ja mu'seña cato oco tëcahuë paji'i. Pa'ina, Jerusalén cato Maija'quë huë'e ne ja'ñere cuasajë sihuajë jai pai tsi'sini yo'o maca tí'api. ²³ Jesús cato Maija'quë huë'e sa'nahuëre cunirojaji'i, Salomón hue'yosi hue'ña. ²⁴ Ja maca judío paipi Jesure tsi'sini cahuë:

"¿Yëquëre më'ë je yëhua nuñerepa quëaja'quëpi huesë ëaye caquë pa'iquë'ni? Më'ëpi nuñerepa Cristo pani quëare pajë'ë, te'e nuñerepa."

²⁵ Cajëna, Jesupi capi:

"Tsoe mësarute cahuë. Caquëta'are mësarupi care paji cajë asaye pahuë. Yë'ë ja'quë cuañesi tutupi yo'oyë. Ja yo'oyepi tíñarepa iñoji, mësarute.

²⁶ Jaje pa'iquëta'are mësarupi nuñerepa pa'ë cajë

asaye pañë, yë'ë yëi ñama acohua'i pa'ima' do'ire. Tsoe cahuë, ja'rë. ²⁷ Yë'ë yëi ñamapi asayë, yë'ë yë'ona. Asajëna, yë'ëpi iohua'ire ñañë. Naquëna, iohua'ije yë'ëre pe'teyë. ²⁸ Yë'ëpi ti ju'ima'pë pa'iyé isiquë a'ë. Isina, ti ne huesëma'pë pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yë'ë jëñare pa'icohua'ire yecohua'i mañaje jioye ti peoji. ²⁹ Yë'ë ja'quëpi yë'ëna isipi, iohua'ire. Isisiquë cato si'aye jerepa pa'i api. Ite cato yecohua'ije ti jio tì'añe peoji, i jëtëre pacohua'ire. ³⁰ Yë'ë cui'ne ja'quë cóni te'ije pa'iohua'i pa'iyë."

³¹ Ja maca judío paí cui'naohua'ipi quëna pëapi imani jeañu'u cajë yo'ohuë. ³² Yo'ojëna, Jesupi capi:

"Mësaru asajëna, jaiye de'oyere necaë'ë, yë'ë ja'quë tuture papi. ¿Iye nesi do'i aye mësarupi asato jeco a'ni, yë'ë co'aye yo'osico, jaje quëna pëapi jeañu'u ca ja'ñë?"

³³ Caquëna, judío paípi sehuohuë:

"Më'ë de'oye yo'osi do'ire më'ëre quëna pëapi jeoñe paja'cohua'i a'ë. Më'ëpi yë'ë a'ë, Diusu casi do'ire quëna pëapi jeaja'cohua'i a'ë, më'ëre. Më'ë cato coa paita'a, yë'ë Diusure pa'lë caquë yo'oyë."

³⁴ Ja maca Jesupi capi:

"Mësaru cuñañeñepi toyase'e caji Diusu mësarute case'ere ñeje: 'Mësaru a'ë, diusuohua'i.' ³⁵ Toyase'e caye cato nuñerepa caye a'ë. Jaje pa'ina, care paji cajë asayë, mai. Diusupi hue'yopi, i coca asasicohua'ire diusu a'ë, mësaru. ³⁶ ¿Diusupi yë'ëre huani iye yejana jëjo daosiquëpi Diusu mamaquë a'ë caye me neni co'aqué'ni? ³⁷ Ja'quë yo'oyere yë'ëpi yo'oma'ëna, ire papi caye pajë'ë. ³⁸ Jaje

pa'iquëta'are yë'ëpi yo'oquëna, ire papi yo'oji cajë asama'cohua'ita'a yë'ë yo'o iñóñere ñajë Maija'quë yo'oye a'ë cajë asajé'ë. Ja maca yureta'a asa tì'anë pa'iji, Maija'quëpi yë'ë ja're pa'iji, cui'ne yë'ëpi ja're pa'iji."

³⁹ Tijupë tseani preso saye yëhuë. Jaje pa'iquëta'are Jesupi de'hue jëapi.

⁴⁰ Ja maca Jesús Jordán tsiaya ësë mëi te'tena col'ipi. Co'ini jarona pëapi, Juan oco doquë pa'i sitona.

⁴¹ Jarote pa'ina, jai paï i quë'rona sani ñajë cahuë:

“Nuñerepa Juan, paï yo'o tì'a ma'ñere yo'oma'quëta'a care paquë case'e pají'i, iquë yo'o ja'ñe ayere.”

⁴² Jarona jai paï ire papi cajë cuasahuë, ite.

11

Lázaro Juni Huesëse'e

¹ Te'i ëmë ju'iquë Lázaro hue'equë pají'i. Jaë cato Betania aquë pají'i. María cui'ne io yo'jeo Marta pa'i daripë aquë pají'i. ² María cato ju'iquë Lázaro yo'jeo paco'ë. Jao cato Ëjaërepa nëcañoana huëo së da'capi jañuni io nañapi tënocaio yo'osico paco'ë. ³ Jaje pa'ina, jaohua'ipi Ëjaë më'ë cajeipi ju'iji caquë sani quëacaijé'ë cajë Jesús quë'ro jéjo saohuë, te'ire.

⁴ Jéjo saorena, Jesús jare asani capi:

“Iye ju'i dahuë cato ti jundi huesëyena saye pa ja'ñe a'ë. Diusu i de'oquë pa'iyere iñó ja'ñe a'ë. Cui'ne Maija'quë mamaquë de'oquë pa'iyere iñó ja'ñe a'ë.”

⁵ Jesús cato Marta cui'ne jo maja'yo Maríare cui'ne Lázarore ai oiquëta'a. ⁶ Caya mu'seña se pëa copi, i pa'i huë'ñana, Lázaro ju'iji cajé quëasicohua'ita'are. ⁷ Ja jeteyo'je capi, Jesús i ye'yacohua'ire:

“Sani coñu'u, Judeana.”

⁸ Caquëna, i ye'yacohua'ipi ite cahuë, ja maca:

“¿Ye'yaquë, më'ëre judío paï quëna pëapi jeañu'u ca sitona co'ija'quë aë?”

⁹ Cajëna, Jesupi capi:

“¿Te'e mu'se doce hora pa'icoa, miañe? Jaje pa'ina, paipi mu'se cu'ini ti ju'aye peoji, iye yeja miacaiyeja'a cu'ini.” ¹⁰ Jaje pa'iquëta'are paipi ñami cu'ini ju'aye pa'iji, miañe peo do'ire.

¹¹ Ja jeteyo'je Jesupi capi:

“Mai cajei Lázaro caji'i. Cañisiquëta'are sani ne sëtoja'quë a'lë.”

¹² Caquëna, ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë, ite:

“¿Ëjaë, jaje caji'i cani co'yaja'quë api caye a'ni?”

¹³ Jesús cato jaje cani juji'i caquë capi. Jaje caquëna, i ye'yacohua'ipi cuasani coa huëore caina caji cuasahuë. ¹⁴ Ja maca Jesupi yureta'a tìñarepa capi:

“Lázaro tsoe juji'i. ¹⁵ Sihuayë, de'oye jarote pa'ima'ëna juji'i. Jajepi ai de'oji. Mësaru ñani mësaru ire papi cajé yë'ëre cuasaja'cohua'ire. Sani ñañu'u.”

¹⁶ Ja maca Tomás Gemelo hue'equëpi i ja're ye'yecohua'ire capi:

“Jénajë'ë, maije i ja're coni sañu'u, te'e i ju'ina ju'ija'cohua'i.”

Ju'isicohua'ipi Huëkiye Cui'ne Pa'kiye A'ë, Jesús

¹⁷ Tsoe Lázarote cuatro mu'seña tase'e pa'ina, Jesús ti'api. ¹⁸ Betania cato Jerusalén ja'yere pajil'i, coa caya kilómetropi cui'ne yequë jopo kilómetro così macare. ¹⁹ Jai pají judío pají acohua'ipi Marta cui'ne Maríare do'i ñajé cui'ne iohua'i maja'yëpi juquëna, oicohua'ini yëhuo huasoñu' u cajë daisico-hua'ipi paë'ë. ²⁰ Ja maca Martapi Jesús daiji asani etani ite pëpasi'i caco saco'ë. María cato huë'e sa'nuhuëre pacol'ë. ²¹ Ja maca Martapi Jesure cao:

“Ëjaë, më'ë iñore pa'iquë pa'ito yë'ë a'yë ju'iñe para'pi. ²² Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato asayë, Maija'quëpi më'ë señere isija'quë api.”

²³ Cacona, Jesupi capi:

“Më'ë a'yë cui'naëpi pani coja'quë api.”

²⁴ Caquëna, Martapi cao:

“Jaje pa'ijë'ë. Cui'naëpi pani coja'quë api, jüni huesësicohua'i huëi maca tëji mu'serepa.”

²⁵ Cacona, Jesupi capi:

“Yë'ë a'lë, jüni huesësicohua'i huëiye cui'ne pa'iy. Yë'ëre ire papi caquë cuasaquë cato ju'isiquëje jare pa'ija'quë api. ²⁶ Cui'ne ja yë'ta'a huajëquë pa'i yë'ëre ire papi caquë cuasaquë cato ti ju'iñe paja'quë api. ¿Iye yë'ë caye jaje pa'ire pají caco cuasaco, më'ë?”

²⁷ Caquëna, iopi cao:

“Jaje pa'ijë'ë, cuasayë, yë'ë. Cui'ne Ëjaë, më'ë cato Cristore papi asayë, yë'ë. Diusu mamaquëpi iyé yejana daija'quë ca nëosiquëpi daisiquë a'ë, më'ë.”

Lázarore Ta Sitona Jesús Oise'e

²⁸ Jaje se ca tëjini Marta jo maja'yo María quë'rona sani cao, yahue:

“Ye'yaquë iñore pa'i më'ëre dajaco caquë soiji.”

²⁹ Cacona, iti se asayeja'a Jesús quë'rona esa saco'ë, ite ñasi'i caco. ³⁰ Ja yë'ta'a Jesús pa*i* daripërepa cacaye papi. Ja maca cato, Marta ite ti'asi macare pají'i. ³¹ Maríapi co'arepa huëni saiona, ñani judío paipi María huë'ere pa'ijë oima'o cajé yëhuocohua'ipi tasi daripëna sani osi'i caco saico cuasajé tuë'ë.

³² Ja maca María Jesús quë'rona sani do're ja'rungi cao:

“Ëjaë, iñore më'ë pa'iquë pa'ito a'yë jüni huesëye para'pi.”

³³ María ja're coni judío pa*i* daisicohua'ipi oijëna, Jesupi jaohua'ire oi ëayerepa ñapi. Ñani i joyopi ca ëayerepa nëina, ³⁴ Jaohua'ire sejí'i:

“¿Jerona ite tare'ni?”

Caquë seina, johua'ipi cahuë:

“Ëjaë, dani ñajë'ë. Iñona tahuë.”

³⁵ Ja maca Jesús ojí'i. ³⁶ Oina, ñani judío paipi cahuë, ja maca:

“I ai oiquërepa pají'i. Ñajë'ë, i oiyere.”

³⁷ Yecohua'ipi cahuë:

“Ñama'quëre ñaquëre nesiquë api, iquë. Jaje pa'ita'a cui'ne me yo'oquë Lázarore jujucaiye paë'ni?”

Lázaro Huëise'e

³⁸ Cui'naëni co'arepa esa necati'ñerepa nëina, tasi daripë quë'rona tsio daji'i. Coje nesico pají'i. Pa'ioni jai quëna pëpi siosico pají'i. ³⁹ Pa'iona, Jesupi capi:

“Quëna përe hui'yo jeojë'ë.”

Caquëna, Marta jü'isiquë yo'jeopi cao:

“Éjaë, tsoe co'a sëji cuasayë. Tsoe cuatro mu'seña pa'iji.”

40 Cacona, Jesupi capi:

“Më'ëje pa'ioni cahuë care paji cuasani më'ë ñaja'coa'ë, Maija'quë de'oyerepa yo'oquëna case'e.”

41 Caëna, ja maca quëna pë hui'yo jeorena, Jesús ma'tëmo mëñe ñaquë capi:

“De'oji, Ja'quë. Yë'ë caye më'ëpi asacaë'ë. **42** Yë'ë cato asayë, më'ë si'anë yë'ë caye asaquë pa'iyé. Jaje pa'iquëta'are iye maca pa'icohua'i asa ja'ñere caquë cayë, më'ëpi yë'l'ere jëjo daosiquë api cajë asare pajajë caquë.”

43 Jaje se ca tëjini, ai tutu cuipi:

“¡Lázaro etajé'ë!”

44 Caquëna, ju'isiquë pa'isiquëpi jëña, nëcañoa huësiquëpi, cui'ne tsiajé cañapi huësiquëpi etapi. Etaquëna, ja maca Jesupi capi:

“Joyecajijé'ë, saijaquë.”

Jesure Tseañu'u Cajë Yo'ose'e

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Jaje iyere yo'ouna, Jesure jai paï judío paï ire papi cajë cuasahuë, María ja're coni daisicohua'ipi, iti Jesús yo'oquëna, ñasicohua'ipi.

46 Jaohua'i acohua'ipi fariseo paï quë'rona sani ñajë quëahuë, Jesús yo'ose'ere. **47** Ja maca fariseo paipi cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi ca tëji ëjaohua'i quë'rona tsi'sini cahuë:

“¿Me neja'cohua'i a'ni, ja'ete? I cato jaiye paï yo'o ti'a ma'ñe yo'o iñoji, paire. **48** Jaje pa'ina, maipi coa ñacohua'i pa'ito si'a paipi ise'ena asa

huesëja'cohua'i pa'ini. Jaje yo'ojëna, yureta'a romano paipi dani Maija'quëre se huë'e cui'ne mai yeja ne huesoja'cohua'i pa'ini."

⁴⁹ Cajëna, Caifás hue'equëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi ja ometëcahuë pa'iquëpi capi, jaohua'ire:

"Mësaru huesejë cayë. ⁵⁰ Cui'ne ti asama'pë, te'i jucacati'ñe pa'i api, si'a paï do'ire ai jerepa si'a paï ju'iñe peoye, iye daripë pa'icohua'ire."

⁵¹ Caifás cato ise'e ta'ñe jaje caye papi. Coa Maija'quë joyopi isiquëna, capi, ja ometëcahuë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë sëte, Jesupi judío paï do'ire jucacaiye pa'iji, pa'i ja'ñere ca nëoquë. ⁵² Coa judío païse'ere caquë jucacaiye pani cui'ne si'a hue'ña coa tiya huesëscohua'ire Diusu mamajëre. ⁵³ Jare ja mu'sepi yureta'a judío paï ëjaohua'i Jesure huani jeoñe ca nëohuë.

⁵⁴ Jaje pa'ina, Jesús yureta'a si'a judío paï ñajëna, cu'kiye papi. Paqué Judeapi etani Efraín daripëna saji'i, cuëne yeja ja'ye maca pa'i daripëna. Jarona sani i ye'yacohua'i ja're pëapi.

⁵⁵ A'ri maña carapi, Egíptopi Israel paï etajë pa'ise'ere cuasajë tsil'sini yo'o mu'seña. Jaje pa'ina, jai paï pa'i daripëa pa'icohua'i saë'lë, Jerusalémna si'sire tsoa toñere cajë. ⁵⁶ Jesure co'ejë cuë'lë. Jaje pa'ina, Maija'quë huë'ere pa'ijë sei'lë, yecohua'ire:

"¿Mësaru me cuasaye'ni? Daija'quë api fiestana, panita'a paja'quë api cuasaye cajë."

⁵⁷ Fariseo paï cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cuañe nëohuë. Jesús pa'i hue'ñare asasicohua'i pani quëajë'lë, sani tseaja'quëre cajë.

12

*Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)*

¹ Seis mu'seña Egíptopi Israel pa'i etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye caraquëna, Jesupi Betaniana saj'i. Lázaro pa'i hue'ñana ju'isiquëni Jesupi ne co'yasiqué pají'i, jaë cato. ² Jarona Jesure aó cu'a'coni aóhuë. Martapi aó huahueco pacó'ë. Lázaropi Jesús ja're coni mesare ñu'i aji'i. ³ Ja maca Maríapi hueo së ma'ña da'care dani Jesús quëona ja'ñeni io nañapi tēno cuenao. Jaje yo'ocona, si'a hué'e huëo sëñena tíméo. Ja cato jai do'i ma'ña pají'i. ⁴ Ja maca Judas Iscariotepi Simón mamaquëpi Jesús ye'yaquëpi, Jesure coso yehuoja'quëpi capi:

⁵ “¿Me yo'oco iye huëo së ma'ña coa yecohua'ina se ísico trecientos romano curiquë të'ñña nema'o pacó'ni, není curi peocohua'ire cocaija'cota'a?”

⁶ Judas jaje cani curiquë peocohua'ini ai oi do'ire cama'ë pají'i. Co'amaña yahue imaquépi capi. Jaje ipi curi aya topë paqué sëte, yahue imaqué pají'i, iona yecohua'ipi aya curire. ⁷ Ja maca Jesupi ite capi:

“Coa ñajë'ë. Yë'ëre tå mu'se huëo së ja'ñere ne de'huaco yo'oco. ⁸ Curi peocohua'ire si'anë mësarú ñajë paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato si'anë paye peosipi.”

Lázarore Sañope Case'e

⁹ Jesús Betaniare pa'iji asani jai pa'i judío pa'i saë'ë, jarona. Jesuse'ere ñañu'u cajë saiye pahuë. Lázarore ñañu'u, Jesús ju'isiquëni huëosiquëre cajë saë'ë. ¹⁰ Cui'neje Maija'quë hué'e ñacaicohua'i

ëjaohua'ipi Lázarorejé huani jéoñe pa'iji cahuë.
11 Judío paipi Lázaro do'ire Jesupi ire papi cajë cuasa do'ire, cui'ne iohua'ire jéoco do'ire jaje cahuë.

*Jerusalénna Jesupi Cacase'e
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)*

12 Jai paí Jerusalénna saë'ë, Egíptopi Israel paí etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se tì'aëna. Se ñatasi mu'se Jesús daija'quë api, iye daripëna asani. **13** Ja maca Jesús daina, sihuajë ja'o têteni cuijë saë'ë. Jesure pëpañu'u cajë cuihuë:

“¡De'oquëre pa'ni, Diusu! ¡De'oquëre pa'ni, Ëjaë mamirepa hue'equëpi daiquë! ¡De'oquëre pa'ni, Israel paí Ëjaë!”

14 Burrore tì'ani Jesús tui sajili, toyase'e cayeje pa'ye japi caji ñeje:

15 Ca'rama'o pa'ijë'ë.

Israel paí daripë

Më'ë Ëjaërepá daiji, burroni ñu'i.

16 Iye case'e i ye'yacohua'i asa tì'añe pahuë, du'ru macarepa cato. Jesús de'oquërepá de'osi maca ja' maca yureta'a asahuë, si'aye Jesús ayere toyase'e pajili cajë cui'ne jaje têto sajili, mai ña hue'ñana cuasajë.

17 Jesús ja're pa'ijë Lázarore juquëna, tásiquëni huëoquë soiquëna, asasicohua'ipi yecohua'ire se quëahuë, iohua'i ñase'ere. **18** Jaje pa'ina, Jesure sañope tì'ani pëpañu'u cajë saë'ë, paí yo'o tì'a ma'ñere yo'oquëna, asasi do'ire cajë. **19** Ja maca fariseo paipi cahuë, iohua'ija'a sa'ñe:

“Ñañe mësaru si'a paí ise'ere tuiye, yure cato ne tì'añe peoji.”

Griego Paipi Jesure Co'ese'e

²⁰ Fiesta pa'i maca Maija'quëre señu'u cajë Jerusalénna saisiscohua'i ja're coni griego paije paë'ë. ²¹ Pa'icohua'ipi jaohua'ipi Felipena tsio dani Betsaida Galilea aquëna sejë cahuë:

“Éjaë, yëquë Jesure ñañe yëyë.”

²² Jaje cajëna, asani Felipepi sani Andrésni capi. Cani yureta'a cayaohua'i Jesure sani cahuë.

²³ Cajëna, Jesupi ja maca capi:

“Tsoe t̄'api, Maija'quë mamaquë de'oquërepá de'ojai maca. ²⁴ Mësarute cayë, trigo capi yejana tomema'co pani jare te'e ca maca pa'io carajaicoa. Jaje pa'iquëta'are iti capi yejana tomeni j̄unita'a jaiye quëicoa, iti ñëpi mëani. ²⁵ I pa'iyere ai oiquë cato coa ne huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'a iye yeja pa'iyere coequë cato ne de'huaquë pa'iji, ti pani huesë ja'ñere. ²⁶ Paipi yë'ëre necaiye yëni tuijë'ë, yë'ëre. Yë'ëre necaiquë cato, yë'ë pa'i hue'ñare coni pa'ija'quë api. Paipi yë'ëre necaiquë pa'ito yë'ë ja'quëpi ite de'oquëre pa'ni caquë ñacaija'quë api.

Jesupi Quëaji, I Ju'i Ja'ñere

²⁷ Yure cato yë'ë ai oiyë. ¿Ja do'ire ja'quëre ñeje ca t̄'añe pa'iquë? ‘¿Ja'quë huasojë'ë, yë'ëre yure têto sai ja'ñere?’ Jaje ca t̄'añe peoji. Yë'ë cato jare caquë daisiquë a'lë. ²⁸ Ja'quë më'ë mamire jerepa de'o mami nejë'ë.”

Jä maca asapi, ma'tëmopi yë'ose'e pisiquëna:

“Tsoe de'oquëre pare nehuë. Jaje pa'iquëta'are tijupë de'oquëre pare ne cosi'i.”

²⁹ Iti maca nëcajë asasicohua'ipi cahuë, mujuëpi pisiji. Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“Huiññaëpi ini cocare capi.”

³⁰ Ja maca Jesupi capi:

“Yë'ëni caquë iye yë'o pisiye papi. Mësaru asa ja ñere caquë iye yë'o pisipi. ³¹ Yure a'ë, iye yeja io yo'ose'e ña de'hua cuaño ja maca, cui'ne yurepi iye yeja cuañequëje i tutu nejo cuañosiquë pa'ija'quë api. ³² Yë'ëpi cruzuna mëa deo cuañosi maca s'i'ahua'ire ts'i'so saosi'i yë'ëse'ena pâire.”

³³ Ja quëayena pâi asahuë, cruzuna ju'ija'quë a'ë caquë quëaye. ³⁴ Pâipi asani sañope sehuohuë:

“Yëquë cato yequë toyapë ñacohua'i a'ë, Cristo ti ju'iñe peoji cayere. ¿Me yo'oquë më'ë Pâi Mamaquë cruzuna ju'ija'quë a'ë caquë'ni? ¿Iquei'ni, Pâi Mamaquë?”

³⁵ Ja maca Jesupi capi:

“Ja yë'ta'a mësaru ja're miañe pa'iji. Ja yë'ta'a miañe pa'i maca miañeja'a cu'ijë'ë, neañepi tsio daiona, merepa yo'oco'ni cajë ai cuasaye pacohua'i. Nea hue'ñaja'a cu'ique cato i sai hue'ñña huesequë coa saiji. ³⁶ Miañe itire pare pa'iyë cajë asajë'ë, ja yë'ta'a mësaru ja're coni miacai pa'i macapi. Jaje pâijë yureta'a mia hue'ñña pa'icohua'irepa pñonëja'cohua'ipi.”

Jaje ca têjini Jesús sani catipi, iohua'ire.

Judío Pâi Jesure Sehuoye Pase'e

³⁷ Jaiye Jesús pâi yo'o tñ'a ma'ñere yo'o iñosiquëta'are ire papi cajë cuasaye pâhuë. ³⁸ Maija'quëre quëacaiquë Isaías ñeje toyaquë pa'ise'epi tñ'a ja'ñepi pâ'ina, pâhuë asaye. Toyase'e cato caji:

Ëjaë ¿nepi yëquë quëase'e care payë cajë asare'ni?
¿Neni Diusu íñó u'ní, i tutu?

39 Jaje pa'ina, asa tí'añe pahuë. Yequejé Maija'quëre quëacaiquë Isaías toyapi, ñeje:

40 Diusupi ñama'cohua'ire cui'na jéa joyo qué'iohua'ire nepi,

Ñaco cápi ña ma'ñe caquë, Cui'ne joyopi asa ma'ñe caquë,

Cui'ne Maija'quëna ponëni juju cuañoma'cohua'ini caquë.

41 Iye cato Isaías capi, Jesús de'oquërepa pa'ije ñasiquëpi. Jaje pa'ina, i ayere capi.

42 Jaje pa'iquëta'are jai pái judío pái Jesure ire papi cajë cuasahuë. Yecohua'i éjaohua'ire paque cuasahuë, Jesure. Jaje pa'iquëta'are jai pái cuasajëna, quëaye pahuë, fariseo paini ca'ra do'ire, pái tsi'si hue'ñapi eto sao ma'ñe cajë. **43** Fariseo pái cato páipi iohua'ini de'ocohua'ire pa'ni cacaiyere yécohua'i paë'ë. Maija'quëpi de'oji cayere coeco-hua'i paë'ë.

Jesús Casi Yë'opi Pái Yo'ose'e Ca De'huaye Pa'iji

44 Jesús ai tutu capi:

"Yë'ère ire papi caquë cuasaquë cato yë'ëse'ere asaye peoji. Yë'ë ja'quë yë'ère jéjo daosiquëreje asaji. **45** Yë'ère ñaquëpi yë'ère jéjo daosiquëreje ñaji. **46** Yë'ère ire papi cajë cuasasicohua'ipi nea hue'ñare pa'ima'pé pa'ijajë caquë mu'se miañeje pa'ipi yë'ë iye yejana daë'ë. **47** Jaje pa'iquëta'are yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje yo'oma'quëre yë'ëpi nejoñe paja'quë a'ë. Yë'ë cato iye yejana daisiquë a'ë, iye yeja pa'icohua'ire hua-sosi'lí caquë. **48** Yë'ère coequëpi cui'ne yë'ë caye asani cui'ne yo'oma'quë cato, tsoe paji, ite nejo ja'ñe. Yë'ë case'epi téjí mu'serepa páire nejo ja'ñe

a'ë. ⁴⁹ Yë'ë cuasayepi huëoquë cama'ë pa'iyë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo ñaosiquë cuañese'ere caquë ye'yayë, i case'eje pa'ye caquë asayë, yë'ë. ⁵⁰ Ja'quë cuañese'e cato ti pani huesë cocare pa'ë caquë asayë, yë'ë. Jaje pa'ina, yë'ë caye cato ja'quë cuañese'eje pa'ye a'ë."

13

I Ye'yacohua'i Quëore Jesupi Tsoa Tose'e

¹ Ja yë'ta'a Egíptopi Israel paï etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se tì'ama'ë te'e mu'se carapi. Jesupi tsoe asapi, je'nërepa iye yeja pani têjini pêca ja'quë quë'rona co'kiye tì'ase'e. Si'anë Jesús cato ai oiquë paji'i, i tsecohua'ire iye yeja pa'icohua'ire. Jaje pa'ina, yure cato i ai oiyere pare iñequë yo'opi.

²⁻⁴ Huati cato Simón mamaquëna Judas Iscariote joyona tsoe co'aye cuasaye nepi. Jaje pa'ina, Jesure coso yehuosil'i cuasayere papi, i joyo. Jesús cato Diusu quë'ropi daisiquë a'ë asaquëpi, cui'ne co'ija'quë a'ë Diusu quë'rona asaquëpi paji'i. Cui'ne ja'quëpi yë'ëre ñajaërepa pa'i ja'ñe tutu isipi asaquë paji'i. Jaje pa'ina, Jesús i ye'yacohua'i ño aijëna, coni ñu'i aiquëpi, huëni i ñemëje'e ju'icore dutani, i ju'ruhuëna toayapi sëapi. ⁵ Ja maca quëna de'huana oco doni i ye'yacohua'ire quëo tsoa huëopi. Tsoaquë i toaya ju'ruhuëna sëasicopi tëno cuenacají'i.

⁶ Simón Pedro quëore tsoasi'i caquë yo'oquëna, ipi capi:

“¿Ñajaë, më'ëpi yë'ë quëore tsoacasi'i caquë yo'oquë?”

⁷ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Yure më'ë huesëyë, yë'ë caquë yo'oye. Pasiquëta'a jeteyo'je më'ë asa tí'aja'quë a'ë.”

⁸ Jaje caquëta'are Pedropi capi:

“Yë'ë quëo më'ëpi tsoacaiye peoji.”

Caquëna, Jesupi capi:

“Yë'ëpi më'ëni tsoa tocaima'quë pa'ito më'ë yë'ë te'te aquë peoja'quë a'ë.”

⁹ Caquëna, Simón Pedropi capi:

“Jaje pa'ito Ëjaë, coa quëose'e tsoama'ë pa'ijë'ë. Yë'ëre jëñaje cui'ne siopëjë tsoacaijë'ë.”

¹⁰ Caquëna, Jesupi capi:

“Ja'a cuyasiquë cato coa nëcañoase'e tsoaquë api, si'aë de'oquë pa'iyë sëte. Mësaru cato sisi peocohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are si'ahua'i de'ocohua'ise'e pa'iyë pañë.”

¹¹ Si'aohua'i si'si peocohua'ise'e pa'iyë pañë capi, ite coso yehuoja'quëque pa'ina, asaquë.

¹² Quëo ja'o tsoa tëjini i èmëje'e ju'icore suñani cui'naëpi mesana ja'rungi capi:

“¿Mësaru yë'ë caquë yo'ose'e asa tí'añë?

¹³ Mësaru yë'ë Ëjaëpi cui'ne ye'yaquë api, cani nuñerepa cayë, jaëre pani. ¹⁴ Yë'ë Ëjaëpi cui'ne ye'yaquëpi mësaru quëo tsoasiquëre sëte mësarue yecohua'i quëo ja'oñare tsoacaiye pa'iji. ¹⁵ Iye cato mësaruni yo'o inoquë yo'ohuë. Jaje yo'oje'ë, caquë yë'ë yo'ose'eje. ¹⁶ Nuñerepa mësarute cayë. I jo'yaëpi i ëjaëre tëto saisiquë peoji, cui'ne jëjo dao cuñañoquëje ite jëjo daoquëre tëto saisiquë peoji.

¹⁷ Asa tí'ani yë'ë case'eje pa'ye yo'ocohua'i pani sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁸ Mësarute si'aohua'ire pare cama'ë pa'iyë, coa yë'ë sahua nëosiquëse'ere cayë. Toyase'e cayepi

ti'añe pa'iji. Japi caji: 'Yë'ë ja're coni aiquëpi yë'ëre sañope yo'oquë ponëpi.' ¹⁹ Iye cato mësarute cayë itipi této saina, ñani mësarupi nuñerepa ire papi capi cajë yë'ëre asa ja'ñiere caquë. ²⁰ Nuñerepa cayë, mësarute. Yë'ë jëjo daoquëre sihuaquë de'oye yo'oquëpi yë'ëreje sihuaquë de'oye yo'oquëpi. Yë'ëre sihuaquë de'oye yo'oquëpi, yë'ëre jëjo daoquëreje sihuaquë de'oye yo'oquëpi."

*Judas Yo'oquë Yehuo Ja'ñere Jesús Quëase'e
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)*

²¹ Ja casi jeteyo'je Jesús i joyopi ca'ñerepa nëina, capi, si'aye tiñarepa:

"Nuñerepa cayë. Mësaru aquëpi yë'ëre yo'oquë yehuoja'quë api."

²² Ja maca i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a ña huëohuë, nepi yo'oja'cohua'ini cajë huesejë.

²³ I ye'yacohua'i aquëpi Jesús i yëquëpi i yë'quë macare ñu'i aji'i, na'iquëna, aiñere. ²⁴ Aina, Simón Pedropi coa moñopi më'ëpi seni asajë'ë, nepi yo'oja'cohua'ini caquë'ni caquë yo'opi.

²⁵ Yo'oquëna, ñani Jesuna tsio jani seji'i:
"¿Ëjaë, jequë a'ni, iti yo'oja'quë?"

²⁶ Caquëna, ipi seuropi:

"Panpë yë'ëpi sa'suni aequë cato i pa'ija'quë api."

Jaje cani panpë ini sa'suni Judas Iscariotena aopi, Simón mamaquëna. ²⁷ Jare panpë i maca tsoe huatijé Judas joyona cacapi. Ja maca Jesús capi ite:

"Më'ë yo'o ja'ñe pa'ito esa yo'oje'ë."

²⁸ Jaje catoje iti maca mesa ñu'icohua'i asa ti'añe paahuë, i caye. ²⁹ Judaspi curiquë de'hua turupë paquëre sëte yecohua'i cato cuasahuë, sani

aqore huerojaijé'ë fiesta yo'o ja'ñere caquë caji cuasahuë. Pánita'a curiquë peocohua'ina sani isijé'ë caquë Jesús caji cuasahuë. ³⁰ Panpë isisi jeteyo'je Judas etani saji'i. Ja maca cato tsoe ñami pají'i.

Huajëye Cuqñese'e

³¹ Judas etani saisi maca Jesupi capi:

“Yure iñóñe pa'lji, Pai Mamaquë de'oquërepa pa'iye. Cui'ne Diusu de'oquërepa pa'iyeje iñaja'quë api, ipi. ³² Maija'quë de'oquërepa pa'iyere Pai Mamaquëpi iñóquë pa'ito, Maija'quëje mamaquë de'oquërepa pa'iyere iñosipi. Esa iñaja'quë api. ³³ Tsi dohuë, mësaru ja're coni tsoe pa'iye paja'quë a'ë. Mësaru yë'ëre co'eja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jare judío paire case'eje mësarute cayë. Mësaru yë'ë sai sito sani tì'añe peoji. ³⁴ Mësarute huajëye cuñañere isiyë, paire oicohua'i pa'iyere yë'ë mësarute oiyejë. Cui'ne mësarupi yecohua'ire se oijé pa'ijé'ë, caquë. ³⁵ Yecohua'ire mësarupi oico-hua'i pa'ito paipí mësarute yë'ë ye'yacohua'ire pa'ë cajë ñaja'cohua'i a'ë.”

Pedro Coa Cosoquë Ca Ja'ñere Jesupi Quëapi (Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Simón Pedropi Jesure capi:

“Éjaë, ¿më'ë jerona sai caquë'ni?”

Caquëna, Jesupi seuopi:

“Yë'ë sai hue'ña më'ë tuni tì'añe peoji, yure cato. Jeteyo'je më'ë cato tuija'quë a'ë, yë'ëre.”

³⁷ Ja maca Pedropi capi:

“Ëjaë, ¿me yo'oquë yë'ë yure tuni tí'añe peoquë'ni? Yë'ë cato tsoe cui'ñasiquëpi pa'iyë, më'ë do'ire yë'ëpi sacasi'i caquë.”

³⁸ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“¿Nuñerepa yë'ë do'ire më'ëpi sacaire pasi'i caquë cui'ñasiquëpi pa'i caquë? Nuñerepa cayë. Më'ëre ja yë'ta'a cura yë'ima'në më'ëpi toasoñe cosoja'quë a'ë, yë'ëre ñama'quë a'ë caquë.”

14

Jesu Api, Maija'quë Quë'ro Ti'a Ma'a

¹ Ai co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. Diusuni necaiquë api cuasajë pa'ijë'ë. Cui'ne yë'ërejë necaiquë api cuasajë'ë. ² Ja'quë ma'tëmo huë'e cato jaiye pa'iji, pa'i hue'ña. Jaje pa'ima'co pa'ito, yë'ëpi mësarute tsoe quëara'huë. Jaje pa'ije sète yure cato saiyë, mësarupi pa'ija'to ne de'huacasi'i caquë. ³ Saisiquëpi pa'i hue'ña ne de'hua tëjini ja maca co'i coja'quë a'ë, mësarute sasi'i caquë. Saëna, mësarujë yë'ë pa'i hue'ñare pa'ijajë caquë. ⁴ Mësaru cato asayë, yë'ë sai hue'ña, cui'ne iti ma'aje asayë.

⁵ Caquëna, Tomásipi capi:

“Ëjaë, yëquë hueseyë, më'ë sai hue'ña. ¿Me më'ë saija'a ma'aje asaye'ni?”

⁶ Caquëna, Jesupi capi:

“Yë'ë a'ë, ma'a cui'ne yë'ë a'ë, nuñerepa cui'ne yë'ë a'ë, pa'iyë. Yë'ëja'a tí'añe pa'iji, ja'quëre. Peoji, yequëre tí'añe. ⁷ Mësarupi yë'ëre ña tí'acohua'i pani ja'quërejë ña tí'ara'huë. Jaje pa'iquëta'are yure ite mësaru ña tí'añë, tsoe ite si'anë ñajë pa'icohua'i sète.”

⁸ Ja maca Felipepi capi:

“Éjaë, yëquëre iñojë'ë, më'ë ja'quëre. Coa ja mañase'e yëyë.”

9 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Felipe mësaru ja're coni yë'ë tsoe pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are më'ë cato yë'ëre ti ñama'quë a'ë? Yë'ëni ñajë ja'quëreje ñañe pa'iji. Jaje pa'ito ¿Me yo'oquë më'ë ja'quëre iñojë'ë caquë sequë'ni?

10 ¿Më'ë huesequë yë'ëpi ja'quë ja're tsioni pa'iyë, pa'ina, ja'quëpi yë'ë ja're coni pa'iyë? ¿Cui'ne më'ë asama'ë pa'iquë ja pa'iyë? Yë'ë caye cato yë'ëse'e cuasayepi caye pañë. Yë'ë ja'quë yë'ëre pa'iquëpi i co'amaña yo'oji.

11 Pëca ja'quë ja're coni pa'ire paji cajë cuasajë'ë. Cui'ne ja'quëpi yë'ë ja're coni pa'iji cajë cuasajë'ë. Pañita'a jare asa ti'añe panije yë'ë yo'oyena ñajë de'hue cuasajë'ë, care paji cajë.

12 Nuñerepa mësarute caye. Yë'ëre ire papi caquë cuasaquëpi, yë'ë yo'o co'amañaje, yo'oja'quë api. Yë'ëpi yë'ë ja'quë quë'rona saquëna, ja do'ire ai seña maca de'o co'amañaje yo'oja'quë api.

13 Mësarupi yë'ë mamina cajë seto yë'ëpi yo'oja'quë a'ë. Mamaquëpi pëca ja'quë de'oquërepa pa'iyere iñaja'quë caquë.

14 Yë'ë mamina cajë sejëna, yë'ëpi yo'oja'quë a'ë, si'aye mësaru yëjë señe pa'ito.

De'o Joyore Jéjo Daoja'quë A'ë, Jesús Case'e

15 Mësarupi yë'ëre oicohua'i pani yë'ë cuañese're sehuocaijë'ë.

16 Mësaru ja're si'anë pa'ija'quëre yequëre jéjo daojë'ë caquë ja'quëre sesi'i, mësarute cocai cui'ne quëcoye necaija'quëre.

17 Jaë cato nuñerepa ca joyo pa'ija'quë api. Iye yeja pa'i jaëte pa tí'añe peoji, ite ñama'cohua'i cui'ne ite asama'cohua'i. Jaje pa'iquëta'are mësaru

cato asayë, ite. Cui'ne ipi mësaru ja're pa'iji. Pa'isiquëpi ti mësaru ja're pani huesëja'quë api. **18** Mësarute te'ohua'ire jeo sani huesoye paja'quë a'lë. Cui'naëpi pani coja'quë a'lë, mësaru ja're coni. **19** Ëa maca cato paï yë'ëre ñañe paja'cohua'i a'lë. Jaje pa'iquëta'are mësaru cato yë'ëre ñaja'cohua'i a'lë, yë'ë huajëquë pa'ina, mësarujé huajëcohua'i pa'ija'cohua'i sëte. **20** Ja mu'se mësaru yureta'a nuñerepa asaja'cohua'i a'lë, yë'ëpi ja'quë ja're coni pa'iye. Pa'ina, mësarupi yë'ë ja're coni pa'iye asaja'cohua'i a'lë. Cui'ne yë'ëpi mësaru ja're coni pa'iye asaja'cohua'i a'lë. **21** Ta'ñe asaquëpi cui'ne yë'ë cuañese'e sehuoquë yo'oquëpi, yë'ëre oiyé iñoji. Jaje pa'ina, yë'ë ja'quëpi iteje oija'quë api. Oina, yë'ëje ite oija'quë a'lë. Jaje oi yë'ëpi ina tsio dani yë'ëse'e iñoya'quë a'lë."

22 Judas Iscariote peoquëpi, yequë Judaspi capi:

"Ëjaë, ¿me yo'oquë yëquëna iñoya'quë a'ni, më'ëse'ere. Me pa'ina, iye yeja païna më'ë pa'iye iñoma'lë pa'ija'quë a'ni?"

23 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Yë'ëre oiquëpi yë'ë cuañese'e sehuoquë cui'ne yo'oji. Jaje yo'oquëni yë'ë ja'quëpi ite oija'quë api. Yë'ë ja'quëpi cui'ne yë'ëpi coni dani i ja're pa'ija'cohua'i a'lë. **24** Yë'ëre oima'quëpi yë'ë case'eje yo'oye pají. Iye coca mësaru yë'ë tsë peoji. Yë'ëre jëjo daosiquë ja'quë tsë a'lë.

25 Mësaru ja're ja yë'ta'a yë'ë pa'i maca si'aye cayë. **26** Jaje pa'iquëta'are de'o joyopi ja'quë yë'ë mami do'ire jëjo daoja'quë api. Jaëpi mësarute cocai cui'ne oicohua'i pa'ijëna, yëhuoja'quë api,

si'aye ye'yaquë. Cui'ne si'aye yë'ë case'ere cuasa ñajaiñe necaija'quë api.

²⁷ De'oye pa'iyere mësarute isicani saiye. Yë'ë de'oye pa'iyere isiyë, mësarute. Iye yeja pai de'oye pa'iyer a'ë cajë isiyeje pa'yere isima'ë pa'iyë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë, cui'ne co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. ²⁸ Yë'ë ja'quë yë'ë jerepa pa'i quë'rona saiye caquëna, mësaru asani ai sihuara'huë, yë'ëre oico-hua'irepa pani. Mësaru tsoe asahuë, saisiquëpi cui'naëpi dani mësaru ja're pasi'i caquëna. ²⁹ Iye cato cayë, jaje tí'a ja'ñe pa'ina, itipi tëto saina, ñani care papi cajë yë'ëre cuasajajë caquë.

³⁰ Ai jaiye mësaru ja're caye pañë. Yure cato tsoe daiji, iye yeja cuañequëpi. Yë'ëre meñe cuañeñe peoquëta'a yo'oji. ³¹ Jaje tëto saiye pa'iji, ja'quëre yë'ë oiyé páipi ñajajë caquë, cui'ne í cuañeñere yo'oji cajë ñajajë caquë. Huëijë'ë. Sañu'u, tirona.

15

Cuiya'i Ñë Cui'ne Iti Capëa Pa'iyé

¹ Cuiya'i ñëje pa'i a'ë, yë'ë. Yë'ë ja'quë api, iti ñacaiquëje pa'i api. ² Yë'ë capëa ípi të'ca tëte jeaquëpi quëima' capëa. Jaje yo'oquë quëi capëare pase'e néoquë api, ai quëija'quë caquë. ³ Mësaru cato tsoe de'oye jéo nécosicohua'i a'ë, yë'ë iye coca quëa do'ipi. ⁴ Yë'ëna tsiosicohua'irepa si'anë pa'ijë'ë, mësaru cato, yë'ë mësaruna tsiose'eje pa'ye. Iti capëse'e pani quëni tí'añe peoji, iti ñëre pana tsiosicopi pa'iyé pani. Jaje cui'ne mësarue yë'ë ja're tsiosicohua'ipi pa'ima'pë pani quëni tí'añe peoyë.

5 Yë'ë cato *iti* ñëre pa'ë. Mësarupi cato *iti* capëa'ë. Yë'ë ja're tsioni pa'ina, cui'ne yë'ëpi i ja're tsioni pa'iquëpi jaiye *iti* ca quëiñe pa'iji. Pa'ina, mësaruse'e yo'o tì'añe ti peoyë, yë'ë peoquëna. **6** Yë'ë ja're coni pa'ima'quë cato nejo cuañoquë api. Nejo cuañoni toa sua ja'ñë soquë capëa cueneñieje pa'yere tsi'soni ëoja'quë api.

7 Mësarupi yë'ë ja're tsiosicohua'ipi pa'ijë cui'ne yë'ë ye'yase'eje huanëyema'cohua'ipi, mësarupi yëyere secohua'i pa'ito, si'aye mësarupi señe isija'quë a'ë. **8** Mësarupi jaiye de'o co'amaña quëiñieje pa'ye yo'ojëna, yë'ë ja'quëpi pa'ini sihua cuañoji. Jaje de'oye yo'ocaijë yureta'a mësarupi yë'ë ye'yacohua'irepa pa'ije tì'añe. **9** Yë'ë mësarute oiyë, yë'ëre ja'quë oiyere pa'ye. Jaje pa'ina, yë'ë oiyere pa'ijë'ë. **10** Yë'ë cuañese'ere sehuocaijë cui'ne yo'oni yë'ë oiyere pa'iyë. Ja'quë cuañese'ere yë'ë sehuocai yo'oquëpi yë'ë ja'quë oiyere pa'iyë, cui'neje.

11 Jare quëahuë, mësarute. Yë'ë ja're te'e sihuajë cui'ne sihuayepi tìmësicohua'i pa'ijajë caquë. **12** Yë'ë cuañeñe cato iye a'ë: Oijë'ë, yecohua'ire, yë'ë mësarute oise'eje pa'ye. **13** Cajeohua'ire oi do'ire te'i jucacaiye a'ë, ai oiyere. Yeque peoji, ja jerepa pa'ye paire oiyere. **14** Mësarupi yë'ë cajeohua'i a'ë, yë'ë cuañese'ere yo'oni. **15** Mësarute jo'yaohua'ire caye pañë. Te'e nuñerepa cajeohua'ire caye, mësarupi yë'ë iñosi do'ire, yë'ë ja'quë yë'ëre case'ere si'aye huesëma'pë asa do'ire. Jo'yaë cato huesëquë api, i ëjaë caquë yo'oye. **16** Mësarupi yë'ëre sahuani soima'pë paë'ë. Yë'ëpi mësarute sahuani soihuë. Soini cui'ne cuañehuë,

sani jaiye quëijë'ë caquë, ja quëiñepi ti pa'ija'quë caquë. Jaje jaiye quëicohua'ipi yë'ë do'ipi sejéna, ja'quëpi mësaru sëse'ere si'aye isija'quë api. ¹⁷ Iye a'ë, mësarute yë'ë cuañeñe: Sa'ñe oijë pa'ijë'ë.

*Iye Yeja Paipi Jesure Coejë Cui'ne Jesús
Tsecuhua'ire Coeye*

¹⁸ Iye yeja paipi mësarute coecohua'i pa'ito, yë'ëre du'ru coese'ere cuasajë oima'pë. ¹⁹ Mësarupi iye yeja acohua'i pa'ito mësarute otira'huë, johua'i cajeohua'ire oiyepi. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi mësarute iye yeja acohua'ini sahuani soisi do'ire mësarute coeyë, iye yeja paipi, iye yeja acohua'i peo do'ire. ²⁰ Yë'ë mësarute case'ere cuasajë'ë. 'Necaiquë cato i éjaëre têto saisiquë peoji.' Jaje pa'ije sëte yë'ëre pani sañope yo'osicohua'i me mësarute sañope yo'oye pañe'ni cui'ne yo'oja'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ë ye'yayere sehuocaisicohua'i panita'a mësaru ye'yaye sehuoja'cohua'i a'ë. ²¹ Si'aye jaje yo'oja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëre huesë do'ire.

²² Yë'ë dani cama'quë pa'ito jaohua'i do'i peocohua'i patira'huë. Jaje pa'iquëta'are yure cato johua'i tayo yo'o do'ire ca de'hua tì'añe peoyë. ²³ Yë'ëre coequë cato ja'quëreje coeji. ²⁴ Iohua'ique ñajëna, paí yo'o tì'a ma'ñere yë'ë yo'oma'quë pa'ito sañope yo'o ja'ñe peocohua'i patira'huë. Jaje pa'iquëta'are yure cato yë'ë yo'oquëna, ñahuë. Jaje ñasicohua'ita'a yë'ëre cui'ne ja'quëre coeyë. Ja do'ire do'i quë'iohua'i pa'iyë. ²⁵ Iye cato yo'oyë, johua'ina cuañeñe toyase'epi tì'ajaquë

caquë nëina. Toyase'epi caji: 'Do'ijé peoquëni yë'ëre coeyë.'

²⁶ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë quë'ropi paire cocaiquëre cui'ne nuñerepa yo'o joyore yë'ë jëjo daoquëpi, jaëpi yë'ë ayere cacaija'quë api.

²⁷ Mësarujé yë'ë ayere cacaija'cohua'i a'ë, yë'ë ja're coni ai tsoe pa'isicohua'i sëte.

16

¹ Yë'ëre cuasayere ne hue'soma'pë mësarupi tajñe pajajë caquë iye mësarute cahuë. ² Pai ts'i si huë'ñapi mësarute eto saoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë mësarute huani jeaja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë Diusuni de'oye necaiyë cuasaja'cohua'i a'ë, huaicohua'ipi. ³ Iye cato yo'oya'cohua'i a'ë, ti ja'quëre cui'ne yë'ëreje asama'cohua'ipi. ⁴ Iye cato mësarute cayë, iti ti'asi maca yë'ë case'ere cuasa ñajaijajë caquë. Mësaru ja're pa'i do'ire jaje caye pahuë, ja'a huëo maca.

De'o Joyo Yo'oye

⁵ Jaje pa'iquëta'are yure cato saiyë, yë'ëre jëjo daosiquë ja're pasi'i caquë. Mësaru aquëjë ti te'ijé yë'ëre seni asaye pají, jerona më'ë saiquë'ni caquë.

⁶ Coa ai jerepa oicohua'i de'o huesëhuë, iyere caëna. ⁷ Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ëpi saquëna, jerepa de'oye pati'ñne pa'iohua'i a'ë, mësaru. Yë'ëpi saima'quë pa'ito, mësarute cocai cui'ne silhua ëaye joyona necaiquë daiye peoji. Yë'ëpi saisiquë pani jëjo daoye pa'iji, ite. ⁸ Ipi daisi maca quëaja'quë api, co'ayere pa'i yo'oyë, caquë. Nuñerepa yo'oye pa'iji, quëasipi, cui'ne tayo yo'osicohua'i jé sai de'huaye pa'iji quëasipi. ⁹ Yë'ëre ire papi cajë cuasama'

do'ire, tayo yo'ocohua'i pa'iyë. ¹⁰ Nuñerepa de'o ma'are iñaja'quë api, yë'ëpi ja'quë quë'rona saisi do'ire, ja maca mësarü yë'ëre ñañe peoji. ¹¹ Iye yeja cuañequëpi i tayo yo'o do'ire nejo cuañosiquë pa'i do'ire paipi asa tí'aja'cohua'i a'ë, Diusupi johua'i tayo yo'o do'ire sai de'hua cuañeñe pa'iji, ca ja'ñiere ipi quëaquëna.

¹² Ja yë'ta'a jaiye mësarute caye payë. Jaje pa'iquëta'are yure cato mësarü asa tí'añere peoyë. ¹³ Nuñerepa ca joyopi dani mësarute ye'yaja'quë api, si'aye nuñere pare. Coa jise'e cuasayere cama'lë pasipi. Si'aye assase'ere casipi. Cui'ne mësarute quëasipi, yequë mu'se tëto sai ja'ñere. ¹⁴ Yë'ëre de'oquëre papi caja'quë api, yë'ëtsë ayere paquëpi mësarute quëa iñaja'quë api. ¹⁵ Si'aye ja'quë paye yë'ëtsë a'ë. Jaje pa'ina, cahuë. Yë'ëtsë de'o joyo cato paja'quë api. Jaje paquëpi yë'ëtsë mësarute se iñaja'quë api.

Sihuayere Timë Cuañoñë

¹⁶ Ëa maca cato, yë'ëre ñañe paja'cohua'i a'ë, mësarü. Pásicohua'ita'a ai tsoe maca pani ñaja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë quë'rona saiyë, yë'ë."

¹⁷ Ja maca i ye'yacohua'i acohua'ipi sa'ñe sei'ë, ñeje cajë:

"¿Me caquë jaje caquë'ni? Ëa maca cato yë'ëre ñañe paja'cohua'i a'ë, cui'ne yequëje caji ai tsoe maca pani ña coja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë quë'rona saisi do'ire jaje pasipi caji. ¹⁸ ¿Iquere caquë jaje ëa maca caquë'ni? Jaje cato me asa tí'añe'ni huesëyë, i caye."

19 Jaje yo'ojë cajëna, Jesús cato asapi, iohua'i seni asañu'u cajë yo'oye. Jaje pa'ina, capi:

"Mësarute cahuë, ëa maca cato yë'ëre ñañe paja'cohua'i a'ë, ai tsoe maca pani yë'ëre ña coja'cohua'i a'ë. Ja case'ere mësarú sa'ñe sejë yo'ojë caye? **20** Nuñerepa mësarute cayë. Mësarú airepa oija'cohua'i a'ë, cui'ne co'a ju'ijë pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ijëta'are iye yeja pai cato sihuaja'cohua'i a'ë. Jaje oijë pa'isicohual'ita'are mësarú oise'epi yequë mu'se sihuaye ponëja'coa. **21** Nomiopi tsi coa huëosico pani ai yo'ocea, tsitu'ure pa maca tj'aëna, a'si ju'io. Jaje yo'osicota'a tsihua'ë macare të'ya dani a'sise'e huañeyecoa, huajë tsitu'upi iye yejare pa'ina, sihuaco. **22** Jaje cui'ne mësaruje ai yo'oja'cohua'i a'ë, yure cato. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi co'ini mësarute ña coja'quë a'ë. Ja maca mësarú sihua huajëja'cohua'i a'ë. Ja mësarú sihuaye yecohua'ijë jioye ti peoji.

23 Ja mu'se cato yë'ëre seni asaye ti peosipi. Nuñerepa mësarute cayë. Ja'quëpi mësarute isija'quë api, si'aye mësarú señe yë'ë mamipi cajë sejëna. **24** Iye macaja'a mësarú yë'ë mamipi cajë señe pahuë, yureta'a sejë'ë. Sejëna, isija'quë api. Isiquëna, sihuaja'cohua'i a'ë.

Iye Yejare Ñese Quëcye

25 Mësarute cahuë. Iye coca pai yo'oye ayena coni cuëcue ñaquë jaje casiquëta'are yequë mu'se tj'aja'coa, pai yo'oye ayena coni cuëcuema'ë caye, nuñerepa caja'quë a'ë, ja'quë ayere tjña asayerepa. **26** Ja mu'se cato mësarú yë'ë mamipi cajë seja'cohua'i a'ë. **27** Tsoe ja'quëpi mësarute

oi paji, mësarupi yë'ëre oi do'ire cui'ne mësarupi yë'ëre Diusu quë'ropi daisiquë api, cajë asa do'ire.
28 Ja'quë quë'røre papi etani iye yejana daisiquë a'ë. Jaje pa'iquëta'are yure cato iye yejapi jeoni ja'quë quë'rона co'ija'quë a'ë."

29 Ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë:

"Yureta'a më'ë tiñarepa cayë, yequena coni cuëcueye peoye. **30** Yureta'a më'ëre ñajë cui'ne asayë, si'aye ta'ñe asaquëre papi. Jaje pa'ini yecohua'ije më'ëre seni asañu'u cajë yo'oye peoji. Jaje pa'ina, më'ëre Diusu quë'ropi daisiquë api cajë asayë, yëquë."

31 Cajëna, Jesupi capi:

"Jaje pa'ito yureta'a asa ti'are paye? **32** Tsoe ti'aji, iti yo'o maca. Yure iti macare pa'iyë, mësarupi yë'ëre te'ire jeoni pai ñape hua saija'cohua'i a'ë. Ja maca te'i pëaja'quë a'ë. Jaje pëasiquëta'a te'i pa'iyepaja'quë a'ë. Yë'ë ja'quëpi yë'ë ja're coni pa'ija'quë api. **33** Iye cato cayë, mësarute yë'ë ja're coni pa'ijë ai yo'oye peoye de'oye pa'ijë'ë caquë. Iye yeja cato mësarupi yo'oye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are quëcocohua'i pa'ijë'ë. Yë'ë je'quë iye yejare ñese quëcoquë paë'ë."

17

Jesús I Ye'yacohua'ire Secacaise'e

1 Jaje ca tëjini Jesús ma'tëmona ñaquë capi:

"Ja'quë tsoe ti'api, iti yo'o maca. Më'ë mamaquëre de'oquëre papi iñocaijë'ë, më'ë mamaquëpi më'ëreje de'oquëre papi caquë iñoya'quëre. **2** Më'ëpi më'ë mamaquëre iye yeja paire cuñaequëre nehuë, më'ë isicohua'ire ti pani

huesëye isijaquë caquë. ³ Më'ëre te'i api Diusu asajë cui'ne më'ë jëjo daosiquëre Jesucristore asaye a'ë, ti pani huesëye.

⁴ Iye yejare pa'i më'ëre de'oquëre papi caquë iñequë më'ë cuañese'rene saohuë. ⁵ Iye yeja peo'në yë'ë më'ë ja're pa'i de'oyere pare pase'eje pa'ye yure yë'ëre isi cojë, ja'quë.

⁶ Iye yeja acohua'ini më'ë yë'ëre sahuani isisicohua'ire yë'ëpi më'ë pa'iyere iñohuë. Më'ë tsecohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ini yë'ëna më'ëpi isina, johua'ipi më'ë cocare de'oye sehuojë yo'ohuë. ⁷ Yure cato jaohua'i asayë, më'ë tse a'ë cajë më'ë yë'ëre isise're. ⁸ Jaje pa'ina, de'oye sehuojë asahuë, më'ë yë'ëre isisi coca. Asa tj'are pahuë, më'ë quë'ropi daisiquë api cajë, cui'ne më'ëpi jëjo daosiquë api cajë asahuë.

⁹ Jaohua'i do'ire caquë më'ëre señë: Coa iye yeja acohua'ini caquë señe pañë. Më'ë yë'ëre isisicohua'ini caquë señë, më'ë tsecohua'ini. ¹⁰ Yë'ë paye më'ë tse a'ë, cui'ne më'ë payepi yë'ë tse a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë de'oyere jaohua'ipi iñonë.

¹¹ Yë'ë iye yejare pa'iye paja'quë a'ë. Paquëta'are jaohua'ita'a iye yejare pa'ija'cohua'i a'ë. Yë'ë cato saiyë, më'ë ja're pa'ija'quëpi. Ja'quë de'oquërepa jaohua'i mañare ñacaijë'ë, më'ë tutupi më'ë yë'ëre isisicohua'ire, më'ë cui'ne yë'ë coni pa'iyejë pa'ye te'ijë pa'iohua'i pa'ija'cohua'ire. ¹² Yë'ë iye yeja pa'i maca më'ë tutupi de'oye ñacaë'ë, johua'ire, më'ë yë'ëre isisicohua'ire. Ñacaina, te'ijë ne huesëye papi, noni ne huesësiquëse'e ne huesëpi toyase'epi tj'aquëna.

13 Yure cato më'ë pa'i hueñana saiyü. Jaje pa'iquëta'are yë'ë ja yë'ta'a iye yejare pa'i do'ire cayë, iye coca, jaohua'ijé yë'ë sihuayeje pa'ye sihuajajë caquë. **14** Më'ë cocare jaohua'ina isihuë. Isina, iye yeja acohua'ipi iohua'ire coeyë, iye yeja acohua'i peo do'ire. Yë'ëje iye yeja aquë peoyë. **15** Iye yejapi jaohua'ire etoni sajë'ë caquë señë pañë. Yë'ë cato señë, më'ëpi ñacaina, huatipi josa yo'oye pajaquë caquë. **16** Jaohua'i cato iye yeja acohua'i peoyë. Yë'ëje iye yeja aquë peoyë. **17** Më'ë tsécohua'irepa pa'ija'cohua'ire de'ocohua'ire pare nejë'ë, më'ë cocapi. Më'ë coca cato nuñere pa'ë. **18** Më'ë yë'ëre iye yejana jëjo daose'eje pa'ye cui'ne yë'ëje jaohua'ire iye yejana jëjo saoyë. **19** Jaje pa'ina, jaohua'ini caquë yë'ëpi më'ëna isisicohua'i pa'ijë më'ë yëyere yo'ojajë caquë.

20 Jaohua'ise'ere caquë secacaiye pañë, cui'ne iohua'i quëajëna, jeteyo'je asani itire pa'ë cajë cuasaja'cohua'ireje caquë secacaiyë. **21** Si'aohua'i jaohua'ijé te'ijé pa'iohua'i pa'ijajë caquë señë, te'ijé pa'iohua'i maina tsioni pa'ijajë caquë. Ja'qué, yë'ë cui'ne më'ë coni tsioni te'ijé pa'iohua'i pa'iyejé pa'ye pa'ijajë jaohua'ijé. Jaje tsiosicohua'ipi te'ijé pa'iohua'i pa'ijëna, iye yeja acohua'ipi ñajë më'ëpi yë'ëre jëjo daopi cajë sehuoja'cohua'ire. **22** Jaohua'ire isihuë, de'oyere pare më'ë yë'ëre isise'ere, te'ijé pa'iohua'i pa'ijajë caquë, më'ë cui'ne yë'ë te'ijé pa'iohua'i pa'iyejé cui'ne pa'ijajë caquë. **23** Yë'ëpi iohua'i ja're coni pasi'i. Pa'ina, më'ëpi yë'ë ja're coni pa'ijë'ë. Pa'ina,

iohua'ipi te'ije pa'iohua'irepa pa'ija'cohua'ire. Jaje pa'ijéna, iye yeja paipi, më'ëpi yë'ëre jëjo daopi cajë asaja'cohua'i a'lë, më'ëpi jaohua'ire yë'ëre oiyejé pa'ye oina ñajë.

²⁴ Ja'quë më'ëpi yë'ëre isihuë. Jaje pa'ina, më'ëre señë, jaohua'ije yë'ë pa'i hue'ñare pa'ijajë caquë, pa'ijé më'ë yë'ëre de'oyerepa isise'ere ñajajë. Yë'ëre më'ë cato ai oiquë a'lë, ja yë'ta'a yeja de'huama'nëpi. ²⁵ Yë'ë ja'quë nuñerepa yo'oquë, më'ëre iye yeja pa'i asa tí'añe pañë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato më'ëre asayë icohua'ije më'ë jëjo daosiquë api cajë asayë, yë'ëre. ²⁶ Yë'ëpi inohuë, më'ë pa'ije jaohua'ire. Ja yë'ta'api inquoë pasi'i, ai jerepa tíña. Jaje inquoëna, më'ë yë'ëre oiyepi iohua'ini pa'ijaquë pa'ina, yë'ëpi iohua'i ja're cóni pasi'i."

18

Jesure Tseani Sase'e

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Iye ca tëjini jeteyo'je Jesús saji'i, i ye'yacohua'i ja're cóni Cadrón a'ri tsaiaya je te'tena. Jarote a'ri tsio paji'i. Jarona Jesús i ye'yacohua'i ja're cóni cacapi. ² Judasje, coso yehuoja'quëje jaro ñaquë paji'i. Jarona Jesús si'anë i ye'yacohua'i ja're tsisi'hue'ña paji'i. ³ Pa'ina, Judas iti ñaquë sëte iti hue'ñana sa tí'api, soldado pa'i ja're, cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i jëjo daocohua'i ja're, cui'ne fariseo pa'i jëjo daocohua'i ja're. Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i jëjo daocohua'i cato Maija'quë huë'e ñacai soldado pa'i paë'ë. Si'aohua'i huajo cui'ñasicohua'ire

papi daë'ë, toa tsëopëana cui'ne soquë pena tsëosicohua'ipi. ⁴ Jesupi johua'i yo'o ja'ñe asaquë du'ru sani johua'ire seji'i:

“¿Neni co'eye'ni?”

⁵ Caquëna, johua'ipi cahuë:

“Jesús Nazaret aquëni co'eyë.”

Cajëna, Jesupi sehuoquë capi:

“Yë'ë j a'ë.”

Judasje johua'i ja're coni paji'i. ⁶ Jaje caquëna, asani co'ye jëa saoni yejana tata òmehuë. ⁷ Ja maca Jesús tijupé seji'i, johua'ire cahuë:

“¿Neni co'eye'ni?”

Caquëna, johua'ipi cahuë:

“Jesús Nazaret aquëni co'eyë.”

⁸ Cajëna, Jesús capi, johua'ire:

“Tsoe mësarupi asahuë. Yë'ë j a'ë. Yë'ëni co'eye sëte jaohua'ire josa yo'oma'pë pa'ijë'ë, johua'ise'e sai(j)ajë.”

⁹ Jaje Jesús case'e tj'api, j case'e cato caji:

“Më'ë yë'ëre isisicohua'ire ne huesoye pahuë, te'ireje.” ¹⁰ Ja maca Simón Pedropi j hua'ti dutani éja të'hui cajorose'e této huatopi. I tëtosiquë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i éjaëre necaiquë paji'i. I mami cato Malco hue'equë paji'i. ¹¹ Jaje yo'oquëna, Jesupi Pedrore capi:

“Hua'tire io ju'i hue'ñana jua nëojë'ë. Iye jare jaje ai yo'oye pa'iji, yë'ë ja'quëpi isito.”

*Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ëjaërepa Quë'rона
Ëjaë Jesure Sase'e*

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Ja maca soldado pái cui'ne johua'i éjaë coni, cui'ne judío pái soldado coni Jesure tseani huëhuë.

13 Ja jeteyo'je Anás huë'ena sahuë. Anás mama-corepa do'ire Caifás cato Anás huau pají'i. Jaëpi ja tēcahuë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë pají'i. **14** Jare iquë Caifáspi ca nöopi, judío paire te'i mai aquëpi jucacaiye pa'iji, si'a judío paï do'ire.

*Pedropi Jesure Ñama'quë A'ë Case'e
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)*

15 Simón Pedro cui'ne yequë i ye'yequë coni tuë'ë, Jesure. Jesús ye'yaquë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ñaquë pají'i. Jaje pa'i do'ire cacapi, Jesús ja're coni, ëjaë huë'e hue'se daripëna. **16** Jaje pa'liquéta'are Pedrose'e hue'se eta sa'rona pëapi. Jaje pëaëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ñaquëpi Jesús ye'yaquëpi etani eta sa'ro ñacore coca cani Pedrone copi, sa'nuahuëna. **17** Ja maca eta sa'ro ñacopi Pedrone seco'ë:

“¿Më'ë i ye'yacohua'i aquë pa'ima'quë?”

Seona, Pedropi capi:

“Pajë'ë, yequë a'ë.”

18 Ai sësëye sëte, jo'yaohua'i cui'ne policia paï coni jeca dani suani toa nehuë. Neni jarote ñu'ijë sësëquëna, cuijë paë'ë. Pedroje jarote pají'i, sësëquëna, cuiquë.

*Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ëjaëpi Jesure Sese'e
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)*

19 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi Jesure se huëopi, jecohua'i a'ni, më'ë ye'yacohua'i caquë, cui'ne iquere më'ë ye'yaquë paquë'ni caquë seji'i. **20** Seina, Jesupi capi:

“Si'a paï asajëna, yë'ë cato casiquë a'ë. Si'anë paï tsilsi sitona ye'yaquë pa'isiquë a'ë. Cui'ne Maija'quë huë'ena ye'yaquë pa'isiquë a'ë, judío

pai ts'i'si hue'ñana. Yë'ë cato yo'osiquë a'ë, yahue yo'oma'ë pa'isiquë a'ë. ²¹ ¿Me yo'oquë yë'ëre seni asaquë'ni? Seni asajë'ë, yë'ë caquëna, asasico-hua'ini, jaohua'ipi quëajë yë'ë case'e. Jaohua'ipi asayë, yë'ë case'e si'aye.”

²² Jaje Jesús ca maca Maija'quë huë'e ñacai policiapi iti maca nëcaquëpi tsiana tëtoquë capi:

“Jaje io Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre sañope sehuocoa?”

²³ Caquëna, Jesupi capi:

“Quëajë'ë. ¿Iquere yë'ë co'aye care'ni? ¿Yë'ë case'epi de'oye pa'ito me yo'oquë të'caquë'ni, yë'ëre?”

²⁴ Ja maca Anáspi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë Caifás quë'rона sëasiquëni jëjo saopi.

*Pedropi Jeshire Ñama'quë A'ë, Ca Cose'e
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)*

²⁵ Pedro jaje yo'o maca cato toare cui nëcapi. Nëcaquëna, ite cahuë:

“¿Më'ëje i ye'yacohua'i aquë pa'ima'quë?”

Cajëna, Pedropi cosoquë capi:

“Pajë'ë. Ñama'quë a'ë, ite.”

²⁶ Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicohua'i aquëpi seji'i, Pedro cajoro têto tëasiquë, do'iquëpi ñeje caquë:

“¿Më'ëje pa'ini yë'ë ñasiquëta'a jeto tsio?”

²⁷ Caquëna, Pedropi tijupë cosopi. Coso macarepa curajë yëji'i.

*Pilato Ña Hue'ñare Jesús Pa'ise'e
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)*

28 Ja maca Caifás huë'epi Jesure Pilato huë'ena sahuë. Ja maca cato ñata tome huesë maca pajil'i. Judío cato cacama'pë pa'ë huë'e, si'si neñere coejë, iohua'ipi jarona cacasicohua'i pani Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë ajiñere para'huë. **29** Jaje pa'ina, Pilatopi etani iohua'ire capi:

“¿Ique do'ire iquëre sañope caye'ni?”

30 Caquëna, iohua'ipi sehuohuë. Do'i quë'i peoto yëquë më'ë quë'rona daye para'huë.

31 Ja maca Pilatopi capi:

“Sajë'ë, iquëre. Sani mësaru cuañese'e pa'iyejë do'i quë'i pa'ito yo'oje'ë.”

Caquëna, judío pajipi cahuë:

“Jaje pa'iquëta'are yëquë judío paï cato paire huani jéoñe cuañeñe ti peoyë.”

32 Jaje yo'ojeña, Jesús i ju'l'i ja'ñe ca nëose'e ti'api.

33 Pilato cui'naëpi i huë'ena cacani Jesure soini sejil'i:

“¿Më'ë judío paï ëjaëre paë?”

34 Caquëna, Jesupi capi:

“¿Më'ëse'e cuasaquë caquë, panita'a yecohua'ipi carena, caquë?”

35 Caquëna, Pilatopi sehuopi:

“¿Judíoje ñani yë'ë cato? Më'ë pajipi cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'ipí ëjaohua'ipi yë'ëna dani isihuë, më'ëre ja do'ire cayë. ¿Iquere yo'o u'ni?”

36 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Iye yeja yë'ë cuañe hue'ñña peoji. Iye yeja yë'ë quë'ro pa'ito, yë'ë te'te pa'icohua'ipi uihuara'huë, yë'ëpi judío pajini tsea cuañoñe pajajë cajë. Yë'ë cuañe hue'ñña peoji, iñó.”

37 Ja maca Pilatopi capi:

“Jaje pa'ito judío p̄ai ñajaë, më'ë.”

Caquëna, Jesupi capi:

“P̄ai ñajaë'ë, më'ë cayeje. Peosiquëpi p̄ai de'oni yë'ë cato iye yejana daisiquë a'ë, nuñerepa cocare casi'i caquë. Nuñerepa cocare sehuocaicohua'ipi yë'ë caye asacaiyë.”

Jesure Huani Jeoñe

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

³⁸ Caquëna, Pilatopi capi:

“¿Ique a'ni, nuñerepa?”

Jaje s̄eni t̄ejini, Pilato t̄ijupë p̄ai ja're coca casi'i caquë, etani capi:

“I co'aye yo'ose'e yë'ë t̄i'ama'ë pa'iyë, iquëre.

³⁹ Mësaru cato Egíptopi Israel p̄ai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'seña ts̄easicohua'ire te'ire etocohua'i a'ë. ¿Jaje pa'eye s̄ete mësaru není etoye yëye'ni? ¿Judío p̄ai ñajaëni etoye?”

⁴⁰ Jaje ca maca si'a p̄ai cui coreña:

“Jäëre cato etoye peoji! Barrabásni eto saojë'ë.”

Iquë Barrabás cato co'amaña yahue imaqué paji'l'i.

19

¹ Jaje cajëna, asani Pilatopi Jesure si'sejë'ë caëna, si'sehuë. ² Soldado p̄ai Jesure miupi maro t̄eosicopi siopëna puahuë. Cui'ne nea maja'i ju'i care Jesure suñacaë'ë. ³ Ja jeteyo'je i quë'rona tsiojajë cahuë:

“¡Judío p̄ai ñajaëre pa'ë, më'ë!”

Jaje cajë tsiana t̄e'cahuë.

⁴ T̄ijupë Pilato eta coni capi:

“Asajë'ë. Iquë co'aye yo'ose'e t̄i'ama'ë pa'iyë. Cui'naëni mësaru quë'rona da coñë, do'i peoquë api cajë ñajajë caquë.”

⁵ Jesupi miu maro pu'í cui'ne nea maja'i ju'i ca ju'i etaquëna, ja maca Pilatopi capi:

“¡Ñajë'ë. Iñore pa'iji, iquë!”

⁶ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne policia p̄ai ñani cuihuë:

“¡Queñne pa'iji. Queñne pa'iji!”

Jaje cuijëna, Pilatopi capi:

“Sani quejë'ë, mësarupi. Yë'ë cato t̄i'añe p̄ahuë, i co'aye yo'ose'e.”

⁷ Caquëna, judío paipí sehuohuë:

“Yëquë cuañese'e payë. Jaje pa'ina, yëquë cuañese'eje ju'iñe pa'iji, Diusu mamaquë a'ë casi do'ire.”

⁸ Jare Pilato asani ai jerepa ca'rapi. ⁹ Ja maca cui'naëpi huë'ena cacani seji'i, Jesure:

“¿Jero aquë a'ni, më'ë caquë?”

Seina, Jesús ti sehuoma'ë paji'i, te'o macareje.

¹⁰ Ja maca Pilato capi:

“¿Yë'ëre sehuocaiye p̄aquë? ¿Huesëquë cui'ne yë'ëpi më'ëre queja'a tutu cui'ne më'ëre eto sao tutuje paye?”

¹¹ Caquëna, Jesupi capi:

“Diusupi më'ëre ja tutu jisima'quë pa'ito më'ë yë'ëre yo'o t̄i'añe ti peora'pi. Jaje pa'ina, yë'ëre tseani më'ëna isisiquëpi më'ë jerepa jai do'i paji, tayo do'ire.”

¹² Jare ja macapi Pilato cato Jesure eto sao huasosi'i caquë co'epi. Co'equëta'are judío paipí jerepa cuihuë, ñeje:

“Jaëni eto saoquë pani César cajei peoja'quë a'ë, më'ë. ¡Pai ëjaëre pa'ë caquë yo'oquë cato Césarte sañope yo'oquë api!”

¹³ Ja maca Pilato iyere asani Jesure hue'sena etoni pai yo'ose'e ne de'huaquë ña de'hua hue'ñana ja'ruchi, hebreo pai coca cato Gabata hue'yo hue'ñana. Jaje cani cayë, “Quénapi nesico”.

¹⁴ Ja yë'ta'a Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se tì'añe pa maca mu'se joporepa pa'ina, yo'ohuë, te'e mu'se caraquëna. Ja maca judío paire Pilatopi capi:

“¡Iquë mësaru ëjaërepa pajë'ë!”

¹⁵ Jaje caquëna, iohua'ipi cahuë:

“¡Ju'ijaque, ju'ijaque! ¡Queñe pa'iji!”

Cajëna, Pilatopi capi:

“¿Yë'ëpi mësaru ëjaëre queja'quë a'ni, jaje ca ja'ñne?”

Caquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cahuë, ite:

“Yequë ëjaëre pare peoyë. Coa Césarse'e yëquë ëjaë pa'iji.”

¹⁶ Jaje ca têjini Pilatopi Jesure iohua'ina isipi quejajë caquë. Isina, iohua'ipi sahuë.

Jesure Queñe

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jesús jaropi etani ite queja'a sarahua coani saji'i, pai siopë tara hue'e hue'ñana hebreo pai coca cato Gólgota hue'yo hue'ñana. ¹⁸ Jarona ite quehuë. Yecohua'ire cayaohua'ire i ja're coni quehuë. Jesuni jopore pana nëcojë yecohua'ini i ëja te'tena cui'ne i ari te'tena nëcohuë. ¹⁹ Pilatopi cuañepi cruzu ëmëje'ena: JESÚS NAZARET AQUË

JUDÍO PAI ËJAËPI toyasicore deojë'ë caquë. ²⁰ Jaje toyasicore jai pa'i judío pa'i ñahuë, Jesure que sitopi pa'i daripé ja'yere pa'i do'ire. Toyasico cato paji'i, hebreo coca, griego coca, cui'ne latín coca. ²¹ Jaje pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i éjaohua'i judío paipi cahuë, Pilatore:

“Toyama'ë pa'ijë'ë ‘Judío pa'i éjaëpi’ caquë coa toyajë'ë, ñeje, ‘Judío pa'i éjaë'ë caquë api.’ Jare toyajë'ë.”

²² Cajëna, Pilatopi sehuopi:

“Yë'ë toya huesosico cato jaje pa'iji. Yeque ponañ peoji.”

²³ Ite quesi jeteyo'je soldado paipi Jesús ju'i care ini cajese'e pa'i caña huahuehuë, pa'i ñape cui'na ja'yese'e. Cui'ne camisaje jë'ë, itena te'opi tsoa ca pa'iye sëte, ²⁴ sa'ñe iohua'i cahuë:

“Nanë ye'saye pañu'u, coa iti de'hue nesiquëpi iote pajä'quëre.”

Jaje cajë yo'o maca tsoe tì'api, toyase'e ñeje cayepi:

“Yë'ë ju'i care pa'i ñape huahuehuë. Nepi pajä'cohua'i a'ni, cajë.” Jaje soldado pa'i yo'ohuë, iti case'eje pa'yé.

²⁵ Cruz yë'quë macare Jesús pëca ja'co cui'ne jo maja'yo, cui'ne Cleofas nëjo María, cui'ne yequë María Magdalena paë'ë. ²⁶ Pa'ijëna, pëca ja'core Jesús ñani, cui'ne i ai oi ye'yaquë pa'isiquëpi jo yë'quë macare nëcaquëna, ñani capi:

“Nomio jaë api, më'ë mamaquë.”

²⁷ Ja jeteyo'je i ye'yaquëre capi:

“Jao, më'ë ja'co.”

Jare iti casi macapi i ye'yaquëpi i huë'ena sai sapi, iote.

Jesús Ju'ise'e

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Ja jeteyo'je Jesús tsöe si'aye ne saose'e sëte toyase'e cayepi tí'ajaquë caquë capi:
“Oco èaji.”

²⁹ Jarote o'sa cono tímësicopi ñuco'ë. Ñu'iona, ja maca ca'cona saëni soquë tarapëna huëni i yë'opona ucujaquë cajë yo'ojëna. ³⁰ Jesupi o'sa cuiya'i conore ucupi. Ucuni capi:

“Si'aye tí'api, yureta'a.”

Jaje cani meñe siopë ne meni, juni huesëpi.

Jesús Coripa Quë'rona Soldadopi Totase'e

³¹ Ja yé'ta'a Egíptopi Israel paï etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se tí'ama'ë paji'i. Ja mu'se cato huajë mu'se paji'i. Jaje pa'i do'ire co'aye cruzure ju'isicohua'ipi dete ma'ñë cajë Pilatore sei'ë, quësicohua'ire quëñase'e të'ca jë'yeni tiona sajajë cajë. ³² Ja maca soldado paipi sani du'ru aquëre pani quëña të'ca jë'yehuë, cui'ne yequëreje të'ca jë'yehuë, Jesús ja're quësicohua'ire. ³³ Jaje yo'oni Jesús quë'rona sa tsiojajë ñajëna, tsöe ju'isiquë paji'i. Pa'ina, ña jujani quëña të'ca jë'yeye pahuë.

³⁴ Jaje pa'lquëta'are soldadopi uiyopi totapi. Coripana totaquëna, tsie cui'ne oco etapi. ³⁵ Iye quëaque cato iti ñasiquëpi quëaji cui'ne nuñerepa caji. Nuñerepa quëaji iti asasiquëpi, mësarureje care paji cajë asajajë caquë. ³⁶ Iye cato yo'ohuë, ñeje toyase'epi tí'ajaquë cajë, itipi caji: “I quëña të'ca jë'yeye paja'cohua'i a'ë.” ³⁷ Yequë hue'ña

toyase'epi caji: “Iohua'i a'si nesiquëni ñaja'cohua'i a'ë.”

Jesure Tase'e

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Ja jeteyo'je José, Arimatea aquëpi Pilatore sani Jesús capë t̄asi'i caquë seji'i. José cato judío paini ca'raquë Jesure yahuerepa tuiquë paji'i. Jaje pa'ipi seji'i, Pilatore Jesús capë sani t̄asi'i caquë. Caquëna, Pilatopi de'oji sajë'ë. Caëna, sani Jesús capë ini sapi. ³⁹ Cui'ne Nicodemo saji'i, treinta kilos mirra cui'ne aloes co'mese'ere saquë. Jaë cato Jesure ñami sani coca casiquë paji'i. ⁴⁰ Jaje José cui'ne Nicodemo coni saisicohua'ipi Jesús capëre ini iohua'i sase'e huëo sëñepi cañana neni tunahuë, ju'isiquëre. Taja'quëre judio p̄ai yo'oyepi yo'ohuë, jaje yo'ocohua'i sëte. ⁴¹ Jesure que sito ja'yere tsio paji'i. Pa'ina, ja tsiore paji'i, huajë quë'isi coje paire t̄ama'coje. ⁴² Pa'ina, ja cojena Jesure t̄ahuë, ja'ye maca pa'licona. Ja maca cato judio p̄ai huajë mu'se tsoe t̄i'a huëopi.

20

Jesús Ju'isiquëpi Huëiye

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Du'ru co'amaña ne mu'se ñata maca ja neaquëna, María Magdalenapi saco'ë, t̄asi daripëna. Saio ñacona, daripë siosicopi jai quëna pë hui'yosico paji'i. ² Ja maca Simón Pedro quë'rona cui'ne Jesús ai oiquërepa pa'isiquë quë'rona huë'huëni cao:

“Éjaë capë tsoe sahuë, daripë pa'isicore. Huesëyë, jero sa'na nehuë.”

³ Jaje cacona, Pedro cui'ne yequë j ye'yaquë coni daripë quë'rona ñañu'u cajë saë'ë. ⁴ Cayahua'i te'e co'arepa huë'huëjë saë'ë. Te'i ai jerepa huë'huësiquëpi du'ru tj'api, tasi daripëna. Pedropi jeteyo'je tj'api. ⁵ Du'ru tj'ani në meni ñaquëna, coa jte huëni oasi cañase'e paji'i. Cacani ñañeta'a papi. ⁶ Paquëna, Simón Pedropi jeteyo'je daisiquëpi daripëna cacapi. Jaëje cui'ne ñapi, jte huëni oasi cañase'e pa'ina. ⁷ Cui'ne yequeje ñapi, Jesús siopë tunasi capi tjrona jose'ere tunani yequë caña uima'tona oasicopi pa'iona. ⁸ Ja maca cui'ne du'ru daripëna tj'asiquëje cacani jti yo'ose'e ñaquë nuñerepa asapi, jti yo'ose'e. ⁹ Jesucristo ju'isiquëpi huëi ja'ñiere case'ere ja yë'ta'a toyase'e caye asa tj'ama'cohua'i sëte. ¹⁰ Jaje ña tëjini jye'yacohua'i co'ihuë, huë'ena.

*Jesupi María Magdalenana Ñaise'e
(Mr 16.9-11)*

¹¹ Jaje pa'i quëta'are María cato hue'sena pëa nëcani oi nëcao, daripë yë'quë macapi. Ja oio se në meni ñao daripë sa'nuhüena. ¹² Ñacopi ñao, cayahua'i poja'i ju'i caña suñasicohua'ipi, Jesús capë pa'i sitore pa'ijëna, te'lí quëo pa'i sitore pa'ina, yequëpi siopë pa'i sitore ñu'ina. ¹³ Ja maca huiñao huá'ipi jote sei'ë:

“¿Nomio, jquere oico'ni?”

Cajëna, jopi sehuo:

“Yë'ë Ejaëni sahuë. Ja do'ire oiyë. Huesëyë, jero sa'na sani nehuë.”

¹⁴ Jaje se ca toco, se ponëco Jesure ñao, jti macare nëcaquëna. Ñacota'a Jesupi cuasaye pao. ¹⁵ Ja maca Jesupi jote seji'i:

“¿Nomio, iquere oico'ni? ¿Neni co'eco'ni?”
 Caquëna, jíti maca tsio ñaquë api cuasaco cao:
 “Éjaë, më'ëpi sasiquë pani quëajë'ë, më'ë ne sito.
 Quëaëna, yë'ëpi jíte sasi'i.”

¹⁶ Ja maca Jesupi capi, jote:

“¡María!”

Caquëna, jópi ponëni cao, hebreo cocapi:
 “¡Raboni!” Jaje caye cato cao, ye'yaquë.

¹⁷ Ja maca Jesupi capi:

“Tseama'o, ñu'ijë'ë. Ja yë'ta'a ja'quë quë'ro
 saima'quë a'ë. Jaje pa'iquëta'are sani quëajë'ë,
 yë'ë yo'je tsire. Pëca ja'quë quë'rona cui'ne mai
 Diusu quë'rona saiyyë.”

¹⁸ Caquëna, ja maca María Magdalenaapi sani j
 ye'yaquë pa'isicohua'ire quëao. Éjaëni ñahuë, caco.
 Ipi jaje quëajë'ë, caëna, cayë, cao.

Jesupi I Ye'yacohua'ina Ñaise'e

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Jare ja mu'se du'ru co'amaña ne mu'se ñami
 pa'i maca i ye'yacohua'ipi tu'rihuëna judío pañini
 ca'rajë cacani eta sa'ro siosicohua'ipi paë'ë.
 Pa'ijëna, Jesupi johua'i jopona ñaiquë pëpaquë
 capi:

“De'oye pa'ijë'ë.”

²⁰ Ja se ca tëjini i jëña cui'ne i coripa iñopi. Ja
 maca Éjaëre papi cuasajë sihuahuë. ²¹ Ja maca
 cui'naëpi Jesús ca copi:

“De'oye pa'ijë'ë, mësaru. Ja'quë yë'lëre jëjo
 daose'eje cui'ne yë'ëje mësaruteje jëjo saoyë.”

²² Jaje cani sëcopi johua'ina, sëcoquë capi:

“De'o joyore pare pajë'ë. ²³ Mësarupi
 sai de'huacaicohua'ini johua'i tayo

yo'ose'e sai de'huacaiye pa'iji. Mësaru sai de'huacaima'cohua'ini johua'i tayo yo'ose'e sai de'huacaiye peoji."

Tomáspi Jesús Huëisiquëre Ñase'e

24 Tomás Jesú斯 doce soisicohua'i aquëpi cui'ne yequë mami Gemelo hue'equëpi Jesú斯 ñai maca peopi. Peoquëna, yecohua'ise'e paë'ë.

25 Peoquëna, ñasicohua'ipi Jesú斯 ye'yacohua'ipi quëahuë, Ëjaëni yëquë ñahuë cajë. Cajëna, Tomáspi capi:

"Yë'ëpi i jëtë quëna ñaca cojena cui'ne i coripa ui cojena yë'ë jëtëpi sani ñama'ë pani ire papi caye paja'quë a'ë."

26 Ocho mu'seña tëto saisi maca i ye'yacohua'ipi huë'ena tsí'sicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëna, jarote Tomásje cóni pají'i, yure cato. Já maca Jesú斯 ñaipi, eta sa'noa síose'epi pa'iquëta'are. Já maca pëpaquë capi:

"De'oye pa'ijë'ë."

27 Já maca capi, Tomásre:

"Më'ë jëtëpi iñona sá'ijë'ë. Sá'i ñajë'ë, yë'ë jëñare. Më'ë jëtëre dajë'ë. Dani yë'ë coripa ui cojena sá'ijë'ë, tsoerepa jëa coema'ë pa'ija'quë nuñere pa'ë caquë asaja'quë."

28 Já maca Tomáspi sehuopi:

"Yë'ë ¡Ëjaë cui'ne yë'ë Diusu!"

29 Caquëna, Jesupi capi:

"Tomás yureta'a asare payë, më'ë yë'l'ëre ñasi do'ire. Sihuayë, yë'l'ëre ñama'cohua'ipi coa quëayena asani nuñere pa'ë cajë cuasacohua'ire."

Me Neja'copi Iye Toya Pëpë Pa'ico'ni

³⁰ Jesús jaiye yo'opi i ye'yacohua'i ñajëna, paí yo'o t̄j'a ma'ñere ja yo'ose'e toya p̄epëna si'aye toyase'e peoji. ³¹ Jaje pa'iquëta'are iye cato mësarupi Jesure ire papi Cristo huasoquë api, cajë cui'ne Diusu mamaquëre papi cajë asani ti pa'iyere t̄j'ajajë cajë toyase'e a'ë.

21

Jesupi Siete I Ye'yacohua'ina Ñaise'e

¹ Ja jeteyo'je Jesús t̄jupé i ye'yacohua'ina ñaipi, Tiberias jaira t̄t'epana. Ñaini ñeje yo'opi: ² Simón Pedropi cui'ne Tomás Gemelo hue'equë cui'ne Natanael Caná yeja Galilea aquë cui'ne Zebedeo mamajë cui'ne cayaohua'i Jesús ye'yacohua'i coni paë'ë. ³ Pa'ijëna, Pedropi capi:

“Hua'ire sani nesi'i.”

Caquëna, yecohua'ije cahuë:

“Yéquëje më'ë ja're sañu'u.”

Cani saë'ë, te'e i ja're coni yohuëna aya mëni. Ja ñami hua'ire neñe pahuë. ⁴ Ñata tome maca Jesús tsiaya t̄t'epare nëcapi, i ye'yacohua'ipi huesëhuë, iquei'ni cajë. ⁵ Ja maca capi, Jesupi:

“¿Tsidoihuë, hua'lí neñe pare?”

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Pahuë, neñe.”

⁶ Ja maca Jesús capi:

“Yohuë ëja te'tena hua'lí yo'ecore jéo dëojë'ë. Ja maca mësaru neja'cohua'i a'ë.”

Caëna, i case'eje jéo dëohuë. Jéo dëorena, hua'ipi timëni dëquécona, naë t̄j'añe pahuë. ⁷ Ja maca Jesús ai yéquëpi Pedrore capi:

“¡Mai Ëjaëre papi!”

Jaje ca macarepa asayepi Simón Pedropi j émëje ju'icore se suñani sa duj'i, tsiayana. ⁸ Yecohua'i cato yohuëja'a tsio daë'ë, mejahuëna, hua'i yo'erë naejë. Coa cien metro paji'i, të'tépa t'aÑe. ⁹ Yejana titani tumajë t'ahuë, tsoe toa suasicopi pa'ina. Cui'ne hua'i, pan paji'i, toa émëje'na tuñase'epi.

¹⁰ Ja maca Jesupi capi:

“Dajë'ë, hua'ire mësaru nesicohua'ini.”

¹¹ Simón Pedropi yohuëna aya mëni hua'i yo'ecore cuñihuëre pana naë mapi, mejahuëna hua'i timësiconi. Ciento cincuenta y tres hua'ire nehuë. Jaje pa'iquëta'are hua'i yo'erë tēiye pao.

¹² Ja maca Jesupi capi:

“Dani hua'i aijë'ë.”

Te'ije jite jiquei'ni, më'ë caquë señe papi. Si'aohua'i Ëjaëre papi cajë asahuë. ¹³ Ja jeteyo'je Jesupi panpë jini hua'quequé aopi si'aohua'ire, cui'ne hua'ireje hua'quequé aopi.

¹⁴ Iye cato toasoñe aco paji'i, johua'i jite ñase'e ju'isiquëpi huëisiquëre.

Simón Pedrole Jesús Case'e

¹⁵ Ao ñani tējisi jeteyo'je Jesupi seji'i, Pedrore ñeje:
“Simón Jonás mamaquë, ¿iye jerepa më'ë yë'ëre oiquë?”

Caquëna, Pedropi sehuopi:

“Jaje pa'ijë'ë, Ëjaë. Më'ëpi tsoe asayë, yë'ë më'ëre oiyé.”

Caquëna, Jesupi capi:

“Jaje pa'ito yë'ë yëi ñamare de'oye ñacaijë'ë.”

¹⁶ Tijupë seni copi, cayaye acore:

“Simón Jonás mamaquë, ¿yë'ëre oiquë?”

Caquëna, Pedropi sehuopi:

“Jaje pa'iji, Ëjaë. Më'ëpi tsoe asayë, yë'ë më'ëre oïye.”

Caquëna, Jesupi capi:

“Jaje pa'ito yë'ë yëi ñamare ñacaijë'ë.”

¹⁷ Toasoñe acore seji'i:

“Simón Jonás Mamaquë, ¿yë'ëre më'ë yëquë?” Ja maca Pedro oi tsia nepi, toasoñe acore yëquë më'ë yë'ëre oiquë caquëna. Ja maca seuropi Pedro:

“Ëjaë, më'ëpi si'aye asayë, yë'ë më'ëre oïye.”

Ja maca Jesupi capi:

“Yë'ë yëi ñamare de'oye ñacaijë'ë. ¹⁸ Nuñerepa më'ëre cayë, ai posërepa pa'lí maca, më'ëse'e caña suñani më'ë yë hue'ñana sai pa'isiquë a'ë. Jaje pa'iquëta'are ai huñanou de'osi maca coa jëtëre nëocaina, yequëpi suñacajja'quë api. Ja maca më'ë saiye yëma'tona saja'quë api.”

¹⁹ Jaje Jesús cani capi: Pedro ju'iñepi Maija'quë de'oquërepa pa'iyé iñocai ja'ñere quëaqué. Ja jeteyo'je capi:

“Tuijë'ë, yë'ëre.”

Jesús Oiquërepa

²⁰ Co'iquë Pedro ñaquëna, jai oiquëre papi Jesure tují'i, Jesure tseama'në aqo aqí maca ja'ye ñu'i, “Ëjaë, ¿nepi coso yehuoja'cohua'i a'ni?” caquë sesiquëpi.

²¹ Pedropi ñani Jesure seji'i:

“¿Ëjaë, iquëreta'a me yo'oye pa'ija'coa'ni?”

²² Caquëna, Jesupi capi:

“Yë'ë co'lí macaja'a huajëquë iquë pa'ijaquë caquë pa'ito ¿iquepi më'ëre co'aquë'ni? Më'ë cato yë'ëni tuijë'ë.”

²³ Ja maca iye case'ere Jesús oiquërepa seuropi cohua'i jupëpi asahuë. Asani cuasahuë, iquë

cato ju'iñe paja'quë api. Jaje Jesús cato ju'iñe paja'quë api caye papi. I cato capi: “¿Yë'ë co'i macaja'a huajéquë pa'ijaquë caquë pa'ito iquepi më'ëre co'aqué'ni?”

²⁴ Iye coca toyaquë cato i oiquëpi toyayë, nuñerepa cocare quëaquë. Jaje pa'ina, nuñerepa cocare caji cajë asayë.

²⁵ Jesús yo'ose'e jaiye pa'iji, pa'iquëta'are toyaye pañë. I yo'ose'e ñape toyañu'u cajë yo'ocohua'i pani toya saoye peoji, si'a yeja maca toya pëpi tímë huesotoje. Ja yë'ta'api toyaye pati'ñe pa'io. Ca tëjihuë. Jaje pa'ijaquë.

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
995e68c5-fe57-54e6-bf8e-0637526d3f7d**